

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FRITHIOF HELLBERG
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

FRÖKEN ELSA WALLMARK OCH HENNES RASKANINER.

I DENNA DET SJÄLFSTÄNDIGA kvinnoarbetets tid, då det för skaror af landets unga döttrar gäller att finna en yrkesgren, som ej redan är till fullo utnyttjad, skulle vi vilja föreslå de kvinnor, som äro djurvänner, att på försök ägna sig åt uppöfandet åt kaniner.

Visserligen kan det sägas, att kaninskötsel sedan gammalt utgör en gren af vår landbruksnäring, men vi hålla före att som kvinnlig sysselsättning och rationellt bedrifven är densamma förvisso utan antecedentia i Sverige.

En ung fröken Elsa Wallmark — dotter till trädgårdsdirektör Wallmark på Haga invid Stockholm — har på fullt allvar slagit sig på denna yrkesgren och torde således kunna få anses som banbryterska på området.

Hennes kaniner äro verkliga afvelsdjur, s. k. blå bäfverkaniner, hvilkas pälsverk är eftersökt och hvilkas kött har en läcker smak. Utomlands odlas de mångenstädes, och rätt skötta lämna de sina ägare god afkastning.

Fröken Wallmark ämnar nu, så snart hon kommit i gång med sin kaningård därute vid Haga, anordna kurser i kaninskötsel

EN NY VERKSAMHETSGREN FÖR DET LANDTLIGA HEMMET. . . .

och kommer i sammanhang härmed att äfven tillhandahålla äkta rasdjur till billigt pris. Hon har själf grundligt studerat sin sak i utlandet, har dess alla praktiska sidor så att säga på sina fem fingrar. Sina kaninburar förfärdigar hon med egen hand, ty äfven slöjden omfattar fröken W. med lifligt intresse. Hon har nämligen genomgått Nääs' slöjdskola och bekläder nu befattning som slöjdlärlarinna vid en af våra kvinnliga undervisningsanstalter.

Det är att hoppas att hennes raska initiativ att af kaninskötseln söka skapa en yrkesgren för kvinnor skall vinna efterföljd i vida kretsar. Det kan nämligen blifva en "kvinnosak" af stor ekonomisk betydelse — och fröken W:s energi torde härvidlag bli en drifkraft att räkna med.

Som kaninerna äro mycket renliga husdjur, torde intet hinder möta för deras införande i t. ex. våra många villasamhällen, där de, rätt skötta, skulle bereda sina ägare både nytta och nöje. Och för öfrigt kvinnorna på landet i allmänhet borde tillgodogöra sig detta uppslag. Det förtjänar att tillvaratagas.

En liten hvilostund i gröngräset. Foto för Idun af A. Blomberg.

Fröken W. undervisar sin lilla syster i det rätta greppet att handtera kaninerna.

Fröken W., som är skicklig slöjdare, tillvärdar själf alla burarna för sina små favoriter.

Den kvinnliga rösträtten.

II.

Nya riktlinjer.

HVAD SOM ÄR ägnadt att förvåna med afseende på det kvinnliga rösträttssträfvandet är, att med detta icke äro förenade några bestämda fordringar på reformer i fråga om den lagstiftning och de bestämmelser, som röra kvinnorna. Hittills hafva männen lagstiftat icke blott för sig själfva, utan äfven för kvinnorna. Det ligger då rätt nära till hands att misstänka, att dessa senares intressen icke blifvit nöjaktigt tillgodosedda. Är detta öfverensstämmande med verkliga förhållandet, så är därmed ett godt och fullgiltigt skäl gifvet för nödvändigheten af att kvinnorna erhålla befogenhet att själfva handhafva sina angelägenheter. Finnas däremot inga grundade anmärkningar att göra mot det manliga förmyndarskapet, inga orättvisor att påvisa, inga försummade önsknin- gar att framställa, ja, då har tydligen det viktiga skälet för den kvinnliga rösträtten bortfallet och ingenting finnes att invända mot den manliga uppskofspolitik, som vill, att kvinnorna skola tillerkännas full medborgarrätt, först när den öfvervägande delen af dem begärt den och visat sig kompetent att begagna den.

När därför den kvinnliga rösträttsrörelsens ledare på sitt program ängsligt undvikit att upptaga både klagomål mot den manliga förvaltningen under de gångna åren och bestämda önsknin- gar och fordringar för framtiden i fråga om försummade kvinnliga intressen, hafva de beröfvat rörelsen själfva dess lifsbetingelse. Det kvinnliga rösträttssträfvandet hvilat otvifvelaktigt på rättvisans grund, men det har hos sig ett drag af obehöflighet, hvilket liksom alldeles lamslår det. Resultatet stämplar ledarnas handlings- sätt som synnerligen oklokt. Det sunda förnuftet säger för öfrigt, att en stor grupp medborgare, som varit utan inflytande på sitt samhälleliga öde, måste, när den erhåller medborgerlig makt och myndighet, framstå och handla som ett särskildt parti med speciella, hittills försummade intressen, hvilka det först och främst gäller att tillvarataga. Först när de nyligen myndigblifna medborgarna genom enig och målmedveten samverkan, kanske i direkt strid mot de förre maktägarna förskaffat sig sin fulla, dem förut undanhållna rätt och så att säga kommit i jämviktsläge i samhället, kunna de tänka på att efter allmänna principer fördela sig på de stora politiska partigrupperna. På samma sätt bör det naturenligen förhålla sig med kvinnorna. Det är otänkbart, att de under männens förmyndarskap verkligen fått hvad de haft rätt att fordra. Det måste finnas manliga orättvisor, som drabbat och drabba kvinnokönet i dess helhet, och det måste finnas kvinnliga önsknin- gar, som männen icke frivilligt skola uppfylla af det skäl, att de därigenom skulle något kringskära de rättigheter, som de under sin absoluta makts dagar alltför rundligt försett sig med. Det är dessa orättvisor i det förflutna och det nuvarande, dessa önsknin- gar för framtiden, som den kvinnliga rösträttsrörel- sens ledare, i stället för att som nu alldeles lämna ur räkningen, skulle utformat till ett program, kring hvilket kvinnorna kunnat samlas, ett program, hvars genomförande skulle varit målet för deras arbete med rösträtten som med- let. När sedan alla nu sväfvande kvinnofrågor lyckligt lösts och könsstrecket bortfallit med afseende på medborgarrättigheterna, då skulle tiden varit inne för kvinnorna att icke längre uppträda och verka som ett särskildt parti, utan

efter hvars och ens åsikter ansluta sig till de allmänna politiska partierna och arbeta i deras tjänst.

Det måste villigt medgifvas, att det icke är lätt att uppställa ett kvinnorna samlande program. Kvinnorna hafva hittills lefvat isolerade från hvarandra, hvar och en i sin egen lilla värld, de hafva icke tränats att, männen likt, gå i flock och följa för att med förenade ansträngningar skaffa sig gemensamma fördelar. Det finnes därför inga allmänna önskemål, som kvinnorna kunna sägas medvetet hvar för sig och alla tillsammans eftersträfvat. Det synes dock, som skulle tanken på och behofvet af sammanslutning börja att så småningom göra sig gällande bland kvinnorna. Här och hvar uppstå föreningar, hvilka afse att samla kvin- norna grupp-, kår- och klassvis för att tillför- säkra medlemmarna en eller annan fördel eller för att främja ett humanitärt sträfvande. Vi hafva sålunda en mängd ekonomiska förenin- gar af arbetande kvinnor, sjukkassor, sällskaps- klubbar, fackföreningar, filantropiska samman- slutningar o. d. I allmänhet äro icke dessa föreningar stora, men de kunna oftast glädja sig åt en mycket fast sammanhållning, fram- kallad af de starka gemensamma intressen, som förena medlemmarna.

Det förefaller, som hade den kvinnliga röst- rättsrörelsens ledare bort beakta dessa samman- slutningar och efterforska, om det icke i deras olika sträfvanden funnits gemensamma drag, af hvilka man kunnat få fram ett allmänt kvinn- ligt önskeprogram, till hvilket som den viktiga punkten, medlet att ernå det eftertrådade, skulle fogats rösträtt åt kvinnan. Rösträttsrö- relsen skulle då under sitt värfningsarbete icke som nu kommit till kvinnorna med tomma hän- der, utan haft värdefulla gåfvor att erbjuda dem och den skulle då också hafva blifvit mottagen på ett betydligt välvilligare sätt än nu.

Starka ekonomiska intressen göra sig i våra dagar gällande öfverallt. Vår tids största och mäktigaste sammanslutningar äro af ekonomisk art. Det synes, som borde därför äfven med afseende på kvinnorna den ekonomiska frågan intaga en mycket framskjuten, ja, kanske den främsta platsen. En ofantlig mängd kvinnor både gifta och ogifta äro af den bistra nödvän- digheten tvingade att genom arbete utom hem- met förtjäna sitt uppehälle. För alla dessa kvinnor måste det tydligen vara af allra största vikt, att detta arbetes ekonomiska utbyte blir tillfredsställande. Att så icke är fallet är nog- samt bekant. Man tillämpar i fråga om arbe- tets betalning konststiffer, enligt hvilka mannen för samma arbete uppbär dubbelt högre lön än kvinnan. Den aflöning, som den kvinnliga arbe- taren åtnjuter, är i ofantligt många fall ingen- ting annat än en svältlön, förutsättande befin- tligheten af nesliga biförtjänster, och äfven där den är som rikligast tilltagen är den nästan utan undantag alltför otillräcklig för att med- gifva besparingar för sjukdomens och ålder- domens dagar. Under trycket af de ekonomiska svårigheterna hafva kvinnorna börjat samman- sluta sig i organisationer, hvilkas uppgift är att förbättra medlemmarnas ekonomiska ställning. Det finnes dylika sammanslutningar af fabriks- arbeterskor, kvinnliga posttjänstemän, konto- rister, butiksbiträden m. fl. Mycket tyder på, att dessa organisationer komma att snabbt växa både i fråga om antal och storlek.

Denna de arbetande kvinnornas på den mest obestridliga rättsgrund hvilande fordran, att samma lön för samma arbete skall tillkomma kvinna och ogift man, borde icke blott utan olägenhet, utan äfven med allra största fördel kunna upptagas på det kvinnliga rösträttspro-

grammet. Krafvet bör kunna anses som uttryck för en allmän kvinnlig önskan, enär det ju afser att befria kvinnoarbetet från den skymfliga prä- geln af underhållighet, hvilket nu vidlåder det, och att skaffa lättnad i det ekonomiska betryck, hvari de arbetande kvinnorna trots sin flit, trots sitt stora samhälleliga värde lefva. Om röst- rättsförbundet på sitt program upptog denna de arbetande kvinnornas lifsfråga, så skulle det helt säkert kunna påräkna en ytterst liflig an- slutning af dem. Det skulle blifva det central- förbundet, i hvilket alla de många små kvinn- liga ekonomiska organisationerna skulle uppgå för att tillsammans arbeta för det gemensamma stora målet.

En rörelse i tiden, hvilken också är af den art, att den förtjänar att komma i åtanke vid formulering af det kvinnliga rösträttsprogram- met, är våra dagars så väldiga nykterhetssträfvande. Inom nykterhetsorganisationerna finnes en mycket stor skara för nykterhets- saken, man skulle kunna säga lidelsefullt, intresserade kvin- nor, och det råder icke tvifvel om, att de skulle skynda att verksamt stödja och med alla medel söka befrämja ett stort kvinnligt rösträttsför- bund, som gjort deras sak till sin. Man be- höfde helt säkert icke frukta, att krafvet upptagande på programmet skulle från förbundet skrämja de kvinnor, som stå utanför nykter- hetsorganisationerna. Nykterhetsarbetet är ju till sin natur sådant, att det måste gillas af hvarje upplyst och varmhjärtad kvinna. Röst- rättsförbundets partitagande i nykterhetsstriden skulle därjämte förskaffa det hela nykterhets- folkets sympati och erkänsla samt, icke det minst viktiga, dess mäktiga hjälp i rösträtts- kampen.

Ännu flere allmänna kvinnliga önskemål skulle kunna påvisas, om de än icke på långt när i samma grad som de nu nämnda ådragit sig kvinnornas uppmärksamhet och blifvit livsvik- tiga för större grupper af dem, förvärfvandet af myndighet åt gift kvinna, den lagstadgade osed- lighetens afskaffande o. dyl. Det torde knap- past behöfva påpekas, att dessa och andra frå- gor, hvilka, ehuru speciellt kvinnliga, lämnats obeaktade af det stora flertalet kvinnor, hafva en sådan innebörd, att de med ett planmässigt och insiktsfullt bedrivit upplysnings- och agita- tionsarbete skulle kunna väcka kvinnornas brin- nande lust att vinna medborgarmyndighet för att på de ifrågavarande områdena genomdrifva reformer i önskad riktning, kort sagdt kunna blifva lämpliga punkter på det kvinnliga röst- rättsprogrammet.

För dem, som något så när känna till vår rösträttsrörelse, är det ingen hemlighet, att värf- vandet af medlemmar åt förbundet i stället för att, som man hoppats, undan för undan gå allt lättare och raskare, visar sig allt svårare, och att hvarje försök till utvidgning strandar på kvinnornas absoluta liknöjdhet för denna röst- rätt, som de icke veta sig hafva någon använd- ning för. Och icke endast detta. De medlem- mar, förbundet har, visa en oroväckande benägen- het att slappna, att förlora intresset och att — affalla. Sällan förekommande, fåtaligt besökta föreningsmöten med trög och loj stämning tala härom sitt tydliga språk. — Är det ledarnas önskan, att den kvinnliga rösträttsrörelsen verk- ligen skall gå framåt, blifva stark och i stånd att förskaffa kvinnorna deras rösträtt, så måste de vara betänkta på att snarligen utfinna och tillgripa andra och mera praktiska arbetsmeto- der än dem, som nu äro i bruk.

BLACK PENCIL.

4:de häftet af Mönstertidningen

Konstslöjden i Hemmet

har utkommit och innehåller bland annat: drifning i metall, läderplastik, träskärning, målning å skinn m. m.

Finnes att tillgå i hvarje bokhandel samt portofritt direkt från Exp. af Konstslöjden i Hemmet, Stockholm. Pris pr häfte 60 öre.

Psyke och Eros.

Af Henning von Melsted.

skildring skänker i sin mån ett bidrag till belysningen af det stora spörsmålet, hvars aktualitet är och förblir ett med den rullande tiden.

DET VAR AFTONEN för den sedvanliga, stora balen. Hotellets festsal strålade i ljuset från de fyra kolossala glaskronorna, och slipade speglar kastade reflexer som breda svärds klingor genom rummet. Det bonade golvet bredde sig blankt som en däfven isbana, och granisgirlanderna hängde i mjuka bågar längs de gyllne taklisterna.

Vid ena kortväggen var en mattbelagd estrad under en mörkröd praktfull tronekrona, som eljes användes i shakespearepjäser på stadens teater. Där sutto landshöfdingens och biskopens och stadens förnämsta. Och det skiftade af siden och af frackarnes svart och hvitt med flammande ordenskraschaner och af uniformer från stadens regemente. Och dit sökte sig allas blickar. Dit riktades de unga flickornas leenden, och deras ögon hvilade aldrig länge på kavaljererna utan att återgå till den förnämsta platsen i salen för att följa hvad som där tilldrog sig. Och där tilldrog sig i hvarje sekund något nytt. Än lutade sig biskopinnan mot landshöfdingskan, medan biskopen visade ett lyssnande och dock oändligt värdigt leende, och än talade landshöfdingen några ord med regementschefen.

Och allt var utomordentligt festligt.

Rundt om i fönstren lågo värjor och glimmande koppel. Det svalkade kallt från den blanka metallen, som glänste mellan palmgrupperna liksom sjöytor mellan skogens träd en vacker sommarkväll.

Nu spelade musiken.

Dansen började på nytt efter pausen. Och golfvets ofantliga yta fylldes af svängande släp och blixtrande lackskor eller stöflar. Här bugade en och där en annan, och tygen stramades om runda lemmar som vindfyllda segel. Fönstren tycktes löpa i ringdans kring de snurrande paren, och det stora kungliga namnchiffret på salens fondvägg log ett majestätiskt och nedlåtande småleende åt den rådande fröjden...

Det var denna afton som Elisabeth Rosenhjelm och Gustaf Behring gjorde hvarandras bekantskap.

Elisabeth var föräldralös och uppfostrades i landshöfdingens familj. Landshöfdingskan var hennes släkting och landshöfdingen hennes förmyndare. Elisabeth var ingen regelbunden skönhet, men hon var blond och hade något intelligent i sitt uttryck, som väckte Gustaf Behrings stora intresse. Hon uppvaktades ifrigt både af officerarna och af juristerna, hvilka tillsammans gjorde staden osäker för de unga flickornas hjärtan. Hon tillhörde en rik släkt och ägde ett betydande arf, som stod under hennes förmyndares förvaltning. Allt detta hade bidragit att låta mången man i henne se räddningen

från en bekymmerfull lefnad. Det ansågs också, att Elisabeth redan hunnit utdela många korgar.

Men detta år träffade henne en olycka, som med ens tycktes ställa henne på sidan om det lif, som lefdes af flertalet människor. Hon fick en ögonsjukdom, som syntes taga en allvarlig vändning, och läkarne förklarade, att det var stor fara för att hon inom loppet af några år skulle bli obotligt blind.

Denna dom framkallade icke hos Elisabeth några obehärskade utbrott af förtviflan. Hon fick tvärtom trösta sin omgifning. Det var med en alldeles särskild känsla af vemod och vördnad, man betraktade den unga flickan, som dansade på denna bal med ett så mildt behag. Man undrade öfver att hon hade själsstyrka att öfverlämna sig åt glädjen, fastän ett så tungt öde redan kastade sin mörka slagskugga öfver hennes väg.

Hennes ögon visade tecknen till begynnande ljusskygghet. Men detta lilla kysande förhöjde snarare ansiktsuttryckets egendomlighet och gaf något gåtfullt och eggande åt hennes blick.

Gustaf Behring, som var nyanländ till staden, saknade närmare underrättelser om den unga kvinnan, men frapperades främst af den förnämna behärskning, som röjde sig hos henne i allt. Hon bar en klädning af ljusblå sammet. Den var nedringad och barärnad och motsvarade alla kraf på stor toalett, dock utan att i ringaste mån överskrida gränsen för det nödvändiga. Hon bar ett halsband af pärlor, som ytterligare förhöjde den stämning af kyskhet, som omgaf henne likt den fina doften af en la France-ros.

Gustaf Behring blef förälskad efter första dansen. Och de ord han talade till henne vibrerade af en känslans underström, som kom färgen på den unga kvinnans kinder att sakta stiga.

Det hviskades om att man aldrig sett Elisabeth så till sin fördel som denna kväll. Men de goda mödrarna, som kantade salens sidor och hvilkas sinnen voro fyllda af oro för egna döttrars välfärd, prisade icke Elisabeths apparition utan att länge och gråtmildt beklaga det hårda öde, som förmodligen skulle göra all denna ungdom och skönhet till ett dödt kapital.

”Ty hvilken man skulle ha mod att fästa sig för lifvet vid en flicka med ett så förskräckande framtidsperspektiv!”

*

Dagen efter balen fick Gustaf Behring genom en af sina bekanta underrättelse om Elisabeth Rosenhjelm sorgliga öde, men som han var en häftig och upplammande natur, svor han för sig själf, att ingenting skulle hindra honom från att älska henne. Så länge han blott själf hade sina ögon och kunde se henne, skulle han afguda henne.

Och fylld af denna föresats, gick han att aflägga detta besök, som han fått den unga damens tillåtelse till vid afskedet efter balens slut, då han bredt pälskappan om hennes skuldror. —

Det anses, att kärleken föder skygghet och rädsla. Men den man, som vet med sig att intet så tungt kan hända honom i världen att han ej skall mäktat bära det, han har i denna visshet en kraftkälla, som låter honom fram-bära sitt hjärtas önskan med öppen blick och frimodighet. Dock erfor Gustaf Behring en bäfvan, som kom af att hans själ var fylld af längtan, och få och upprörda voro de ord, hvarmed han yppade sina känslor.

”Jag älskar er,” sade han. ”Låt oss följas genom lifvet.”

Ännu hade ingen efter en så kort bekantskap dristat sig att framkomma med ett frieri

till Elisabeth Rosenhjelm, och hennes första impuls var också att ge den unge mannen en läxa och straffa honom som för en taktlöshet. Men så mindes hon, hur hon känt under balen, hur det börjat med att vara en helt vanlig kungabal lik andra, som hon bevistat, men hur allting sedermera växlat karaktär, när hon träffat Behring, och hur under denna dag hennes pulsar slagit med en gladare och starkare rytm än annars. Elisabeth hade väntat hans besök med en ifver, som var en ny erfarenhet för henne.

Därför var det icke med vrede eller sårad värdighet, som hon nu tillbakavisade hans anbud.

”Det är något, som ni säkert ej känner till,” sade hon. ”Jag har en ögonsjukdom, som hindrar mig att drömma om annat än ett ensamt lif, och jag har resignerat.”

Stämman, hvarmed hon sade detta, var klar och lugn liksom om hon ville bespara honom att komma med några fraser af deltagande.

”Men er vänskap vill jag gärna ta emot,” tillade hon enkelt och rodnade i detsamma.

Han hade rest sig.

En stund stod han framför henne med blicken fäst på den unga kvinnans panna. Båda stodo tysta.

”Jag har hört om er sjukdom,” svarade han slutligen, ”den kan skilja oss åt, men den kan också binda oss närmare samman. Hvilket det blir, vet ingen af oss.”

Men Elisabeth vidhöll sin mening.

”Den kan endast skilja oss,” sade hon. ”Tro mig!”

Och ett drag af smärta kom fram vid hennes mun.

Men Gustaf Behring brusade upp.

”Hvem är ni,” sade han och dolde ej sin häftighet, ”hvilken utomordentlig människokänedom har ni samlat, att ni på detta sätt vågar afgöra öfver två människors öde. Hvad vet ni om hvilka lagar mitt känslolif följer, och känner ni så säkert den väg ni själf har att gå?...”

Hon stod tyst.

Han såg alltjämt på henne. Det tycktes honom att hennes ögon fylldes af tårar.

Så lade hon sin hand helt stilla på hans arm.

”Ni skall inte tala så hårdt till mig,” sade hon.

Och i dessa få ord och denna sorgsna ton och blida gest låg bekännelsen om, hvilken bitter strid hon fört så länge mot sitt hjärtas lyckolängtan och den kärlek, som nu hotade att göra hennes tappra kamp förgäfvad.

Han fattade varsamt hennes hand, och utan att de rätt visste hur, möttes deras läppar i en kyss.

*

Våren hade gått och en sommar. Gustaf Behring och Elisabeth Rosenhjelm voro hemligt förlovade. Hela staden visste det. Man såg dem ständigt tillsammans, och man hade tröttnat att tala därom.

Elisabeths syn aftog.

Den tiden närmade sig, då hon skulle sitta i mörkt rum i väntan på att den afgörande operationen skulle kunna företagas.

Nu kom hösten, dagarna blefvo kortare. Så upphörde Elisabeth att visa sig ute. Man förstod anledningen, och när man passerade residentsen, gick blicken gärna upp mot de tre fönstren, där gardinerna ständigt voro så väl fördragna.

Äfven Behring såg man mera sällan till, aldrig ute på lokaler och icke i sällskapslifvet. Större delen af sin ledighet tillbringade han i landshöfdingens familj.

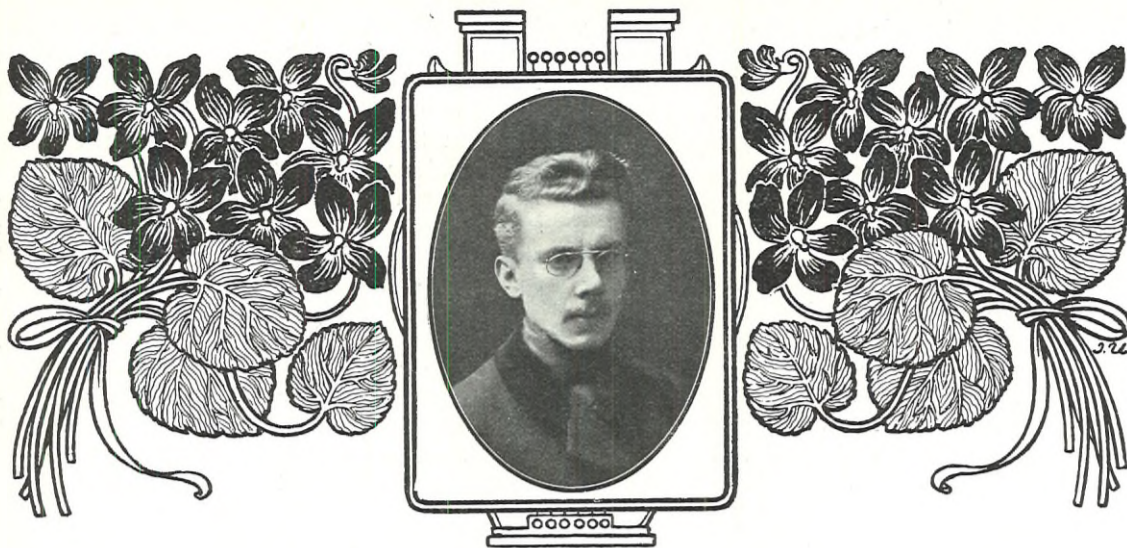
Vintern släpade sig fram, drifvorna stego och sjönko på slätterna omkring staden, och på gatorna klirrade spett och hackor mot trot-

Barngarderoben är en svensk upplaga af den enda i utlandet existerande tidning i denna bransch och står i förbindelse med kontinentens förnämsta barnklädersaffärer och erhåller från dem rikhaltiga mönster till allt hvad som hör en välförädd barngarderob till. Tidningen är också tongifvande på sitt område samt utgifves på flere språk och i kolossala upplagor.

Barngarderoben

Pris för helt år 3 kr.; halft år 1: 60 kr.
Lösnummer 30 öre.

Barngarderoben utkommer med ett rikhaltigt illustrerad nummer i mån., åtföljt af en dubbelsidig mönsterbilaga med en mängd tillklippningsmönster. Den bör sånunda blifva af ofantligt värde för hvarje moder, helst som den därtill lämnar henne en god hjälp med barnens syssetsättande, och gifver mer än tillräcklig ersättning för prenumerationspriset.

SPEGELN. Af Sven Lidman.

JAG MINNS en tyst hotellsal med en blekgrå spegel inom en tung och gyllne ram, som slöt den bleka ytan lik ett vatten, hvilket flöt emellan stilla stränder, och som segel blef hvarje ansikte, som trött och härjadt såg sin egen blekhet speglad i dess bleka våg. —

Det var en tyst hotellsal, där de många trötta fördrömde timmarne som på en tråkig fest och allt bar tidens hårda spår: så mattans nötta färgblekta mönster som hvar min och gest hos dessa främlingar, som slutna till en ring, hvar inom sig slöt sina döda ting. —

Det var som aska fallit från ett osedt bål på dessa brystna kvinnor eller brutna män, kringhvirflade som fallna löf och utan mål — ej mera lefvande, men icke döda än. —

Nizza, maj 1908 (Ur en diktcykel "Reserapsodier.")

toarernas sten. Så kom mars, och det började våras. Dagarna ljusnade. Men Elisabeths fönster voro alltjämt lika mörka och ogenomträngliga. Solen värmdde och bröt upp sandgångarna i stadens parker, lockade till promenader, men Elisabeth Rosenhjelm och Gustaf Behring syntes icke ute tillsammans. Skridskobanorna lades igen, snart gick sjön isfri och ångbåtstrafiken började. Det kom ett gladare humör öfver det lilla samhället. Och i april kom cirkus. Det var ett litet, men utvaldt sällskap, och direktörens dotter hette miss Daisy.

Hon var rödblond och finlemmad, hennes ansikte var blekt och ögonlocken släpade litet trött som för att dölja blicken, men hennes sista nummer på programmet röjde att hon hade temperament och eld. Då red hon på en kol svart häst rundt arenan i vildaste karriär och plockade upp fyra silkesdukar, som placerats på korta afstånd från hvarandra. Inga tyglar hade hästen och ingen sadel. Den var alldeles naken.

En afton uppträdde miss Daisy i det närmaste lika blottad.

Gustaf Behring hade bevisat föreställningen föregående kvällen samman med några vänner och, tagen af skönhets synen, icke kunnat mot-

O dygnens leda — alla tidens slafvar, som vandra lefvande i sina stumma grafvar. —

Men öfver dem stod spegeln kall och frusen, slöt allt inom sig i sin djupa yta, lät anletsdragen, skuggorna och ljusen som till en bild förklaradt sammanflyta: hvar drag blef större i dess stilla värld — till doms stod spegeln, hög och fruktansvärd. —

Det var en tyst hotellsal, där i guldmörk ram en spegel göt sitt tunga, blekgrå flöde, och där en dvärgvärld, krympt och lytt och lam, en afton steg och växte till ett öde: — där blef af bleka skuggors fattigdom en spegelbild med djupa drömmars rikedom. —

stå frestelsen att skicka den vackra ryttarinnan en kartong med rosor, i tanke att han skulle befria sin fantasi ifrån henne genom denna tribut till hennes skönhet. Han var besluten att icke besöka cirkus på aftonen, men när det närmade sig klockslaget, då den unga kvinnan skulle rida, satt han dock på en plats invid arenan under det stora tältet.

Det lopp ett sorl genom åskådarnes led, när miss Daisy visade sig denna afton.

Hon tycktes helt och hållet oklädd, trikåerna hade hudens bleka färg. Endast omkring halsen hade hon en kräppslöja som en blodröd strimma. Mellan de röda läpparna hängde en röd ros.

En sekund stannade hästen midt på arenan, och miss Daisy mottog applåderna, medan hennes blickar sökte Gustaf Behring och hennes vidgade näsborrar insöpo cirkusluften, som består af hästarnes och människornas utdunstning och lukten af fuktig sågspån.

Så begynte den vilda jakten.

Kastande sig bakåt, så att den hvita kroppen lyste som en blek blix, fångade hon nu silkesdukarna. Sågspånen yrde, och hennes hår fladdrade som eld i storm. Bifallet steg och föll bland åskådareskarorna rundt omkring. Det

dånade i cirkus, det smattrade af direktörens piska, och musiken spelade i crescendo.

Gustaf Behring hade rest sig.

Nu kom sista hvarfvet. Lakejerna hade slagit upp portarna till ryttargången. Så hände något, som gaf stoff till samtalsämne hela den kvällen på stadens lokaler. Miss Daisy lossade några stora rosor, som hon bar i håret, och då hon passerade Gustaf Behring, lät hon dem falla på barriären framför honom och sände honom ett leende.

Bländad af glansen från hennes hvita tänder, böjde han sig och upptog blommorna, medan ryttarinnan försvann under applådernas åska och publiken reste sig för att gå.

Midt på arenan låg den blodröda slöjan.

Det blef aldrig full klarhet öfver anledningen till att Gustaf Behring lämnade staden, men gissningarna gingo i bestämd riktning, och så mycket ansågs bevisadt, att hans förbindelse med Elisabeth Rosenhjelm blifvit bruten.

Som en lefvande begrafven lefde den unga flickan i ständigt mörker under väntan på hur framtiden skulle gestalta sig. Af dagarne blefvo veckor och af veckorna månader. Först vid sommarens slut skulle operationen ske.

Nu susade vinden genom staden och vred på vindflöjlarna, hvilka sutto som stora frågetecken på de gamla husens skorstenar, och molnen summo öfver himlen som hvita svanor. Från trädgårdarne ångade de brokiga blommornas vällukt, medan krusbären blefvo röda och de sista jordgubbarna glödde likt glimmande kol under de gröna bladen.

Familjen hade stannat i staden för Elisabeths skull. Hon ville helst slippa någon förflyttning. En dag kom landshöfdingskan, hennes faster, in med ett bref. Af utanskriften kunde hon se, sade hon, att det var från Gustaf Behring, och hon frågade, om Elisabeth ville att hon skulle läsa det för henne.

Elisabeth tackade, men afböjde.

Hon bad att få brevet, ty hon skulle gömma det, tills hon kunde läsa det själf, svarade hon. Och om den tiden aldrig kom, så ville hon förstöra det. Det skulle eljes endast kunna tillintetgöra den frid, hon nu trodde sig ha vunnit.

Och fastern kysste henne på pannan, men knnde icke längre uttala några hoppets ord för egen oros skull.

Operationen var beräknad att företagas i slutet af augusti. De första dagarna af september skedde den.

Det var en ångestfull tid för Elisabeths närmaste och hennes många vänner, som togo del i hennes öde. På flere veckor kunde ingenting afgöras med säkerhet, hurudan utgången skulle bli. Liksom om tanken på lifslång blindhet icke förr tagit full verklighet för Elisabeth, tänkte hon nu på den olycka, som hotade henne, med en skräck, som hon förut varit främmande för.

Hon skulle lefva i evig natt.

Och endast medlidsamhet och godhet skulle hon kunna vinna af människorna, aldrig den hängifvenhet, som hennes starka personlighet gaf henne rätt till att få. Hon dyrkade det kraftfulla och stridbara hos männen, men också hos sig själf, och om resignationen under sjukdomens långa tid, då ljuset sakta aftog, dämpat detta karaktärsdrag, nu då hon stod inför afgörandet, flammade det upp en eld i hennes bröst, och hon erfor en kraft, som länge slumrat.

Dag och natt vaktade hon på den stund, då bindlarna skulle aftagas, och ögonen utsättas

Skönhet är makt.

För hvarje dam torde det vara af största intresse att taga kännedom om sättet för en rationell hudvård. Detta tillfälle gifves i de värdefulla praktiska råd som erhållas uti vår stora bok afhandlande **Skönhetens hemlighet**. Boken erhålles gratis och franko. Tillskrif oss i dag.

Parfymeri Louise, Stockholm.

för ljuset. Sönnen hade vikit från henne och ersatts af en orolig dvala, som ej gaf hvila.

Ändtligen föll domen.

Elisabeth Rosenhjelm skulle återfå sin syn.

*

Det hade gått några veckor, hvarunder Elisabeth fått vistas flere timmar om dagen i dagsljuset, och hon företog nu promenader, när det var molntäcke för solen. Synen stärktes småningom, men ännu hade Elisabeth icke brutit Gustaf Behrings bref.

Men en dag meddelade henne fastern, att det gick ett rykte, att Gustaf Behring var i staden, anländ föregående afton söderifrån. Han hade blifvit sedd vid stationen, när han kom.

Då öfvervann Elisabeth denna skygghet, som hållit tillbaka hennes hand, och hon bröt konvolutet, hvars utskrift hon så länge studerat i undran och smärta.

Hur slogo icke hennes pulsar, när hennes blick öfverfor raderna på det hvita papperet.

“Hur det än må gå,” skref han, “min hängifvenhet skall du alltid äga; om det också blir mörkt omkring dig, en större lycka än att få skänka dig ljus och locka fram leende på ditt kära ansikte, kan ej min själ drömma om.

Men jag är ej blott själ!

Det är lifvets stora tragedi.

Mitt blod trår efter kvinnan i lek och dans, omgjuten af glädjens gloria, om ock min ömhet och omvårdnad söka dig. Skall du hata och förakta mig härfor och med bitterhet rifva mig ut ur ditt sinne, därför att jag är sådan? Jag fruktar det.

Jag ville gifta mig med dig, och jag kallar det den högsta lycka jag kan drömma om! Men jag ryggar tillbaka, därför att jag vet att jag lyder under lagar, som äro mitt blods. Och jag skulle ej vara dig trogen. Jag fasar för ett sådant bedrägeri som att i skydd af din blindhet bedraga dig . . .

Seende skulle du lätt bevara ditt välde öfver mig till själ och kropp och för alltid. Seende är du den kvinna, som skulle med makten af din ungdom, dina rörelser, din glädje behålla mig mot alla andra kvinnor i världen.

Om du förstår detta, så möt mig i “vår” park, när fyra veckor förflutit efter din operation.“

Minut efter minut satt den unga kvinnan orörlig med hufvudet i sin hand, men i hennes anlete syntes den strid hon utkämpade. Var icke detta bref en kränkning af kärlekens höga idé, sådan den härskat i hennes drömmar! Var den känsla värd ett högt namn, som kunde nedslås och mista sin natur genom något i världen!

Hennes stolthet reste sig upp häremot.

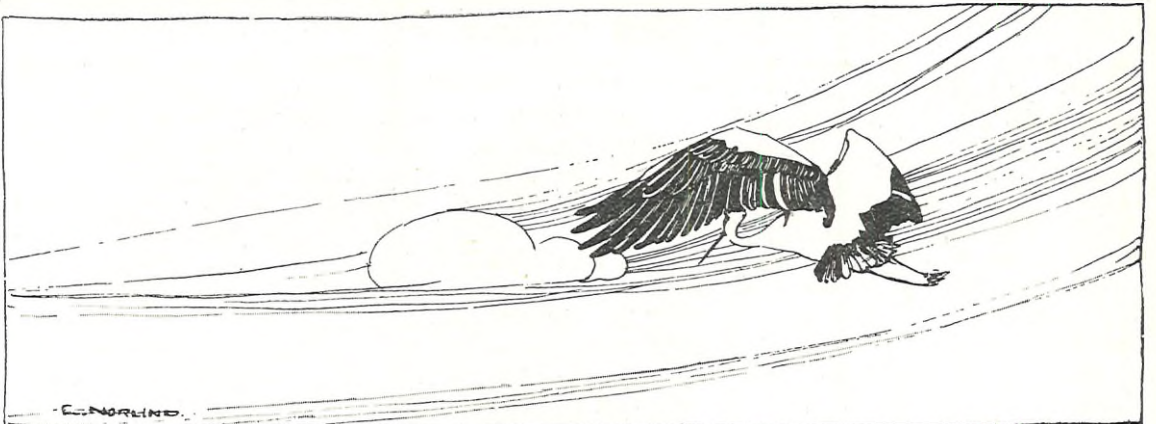
Men omsider fann hon en tanke, som gjorde slut på ovissheten och kom hennes drag att ljusna.

Han skulle icke vara den man han var och som hon älskade, tänkte hon, om han ej lydte under blodets tyranniska lag och kände såsom brefvet utsade, och hon var stolt öfver hans franka ärlighet.

Visaren på pendylen närmade sig redan klockslaget, då hennes älskade väntade henne i parken, där de gått så ofta samman. Elisabeth klädde sig skyndsamt för att gå ut.

Man sökte hejda henne ute i tamburen. Solen sken för skarpt. Men den unga flickan förklarade, att hon inte mindes den dag, då hon känt sina ögon så friska. Nu märkte hon, att hon var fullt botad . . .

Och tvärs genom det starka solljuset gick hon till sitt möte.

Från rymdens och viddernas atelier

ERNST NORLIND, den skånska naturens färglyriker par préférence, har i dagarna öppnat en intressant utställning af sina målningar och teckningar i Konstföreningens lokal vid Kungsträdgården, hvarför vi som ett apropå härtill meddela nedanstående essay om konstnären. Vinjetterna hafva vi tillåtit oss låna ur en af målaren-poetens diktsamlingar, som han själf illustrerat. I ett följande nummer hoppas vi kunna ge reproduktioner af några af de utställda taflorna.

DÄR LÖDDE-STRÖM i ilande lopp genom bördig Skånemark skurit sig en dal med böljande våglinjer, strax innan den kastar sig vid och lugnt tillfreds i hafvets famn, ligger det gamla Borgeby, inbäddadt i grönskan.

Man förstår att det fordومتida måste ha varit ett röfvarnäste, så som det låg i präktigaste bakhåll doldt inne i sin dunkla skog. Då, när enda farleden inåt land utgjordes af åns breda ormlinje genom obruten mark, torde mången fullastad skuta fått lämna sin dryga tribut där, innan den tilläts färdas förbi. När så vattenståndet i tidernas längd blef lägre, gingo skurtorna ej längre den vägen fram, och lefvernet blef magert för röfvarfolket. I stället kommo idoga, fromma fäder till insikt om platsens lämplighet för jakt och fiske. Borgen med det dolda läget blef dem en lugn fristad i bistra tider. Och när den siste munken vandrat ut genom dess porthvalf, gungade vindbryggan under riddersmannens tunga fjät. Så undan för undan, den ena generationen efter den andra, sekel efter sekel. I mer än tusen år har den gamla röda tegelborgen trotsat sig igenom i ur och skur. Plögen har gått fram, och vägar ha anlagts, som göra den forna enda farbara vattenleden öfverflödig.

Dock finnes det ännu vägfärande, som begagna sig af denna allmänna stråkväg liksom de gjort sen urminnes tid. Miljarder och åter miljarder fåglar ha i metodisk ordning sträckt här förbi på sin väg mot hafvet. Snöhvita svanar och storkpar i majestätisk flykt, graciösa tranor med ljudliga fanfarer, änder och vildgäss under vilda härskrin, skriande mäsar och klagande vipor, för att icke tala om de solen förmörkande, skrånande råkorna och hela svärmar af stare och annan småfågel. Högst uppe står örnen, den djärfva fribytaren, på spända vingar, medan vråken gör sina slag längre ner med godt resultat, och inne under de lummiga trädkronorna lura nattrovfarna, uf och ugla och det simpla kråkpacket. Hvilken värld af fågeltyper, upprepade sekel efter sekel, flygande, flaxande, kraxande i dag som för tusen år sen! En värld för sig af otald kamp för lifvet, af lust och smärta, af humor och melankoli.

Hvem ville göra sig till tolk för dessa luf-

tens invånare, som födas för att glädja sig på lätta vingar en stackot stund i solens ljus? Skall deras mångstämmiga oförstådda rop för alltid dö bort i nattens mörker? Just kring denna plats, Borgeby gamla torn, ha otaliga fågelkomedier och tragedier utspelats. Hvem förmår dikta om dem på människospråk? Är icke detta gamla näste till borg, som ligger där så vinlöfskransad och slutet om alla sina minnen, som vore den forna vindbryggan ännu afvisande uppdragen, alldeles som skapat att dikta och drömma i?

Bådadera har han också gjort, den nuvarande borgherren — måhända den förste af dem, som haft penna och pensel till vapen — fast han försäkrar oss att han nu arbetar, arbetar så intensivt som aldrig förr. Ett arbete som detta fordrar för visso ett förarbete af diktens och drömmens art ute i fria naturen, i sol och dimma, i regn och blåst eller tar det kanske gestalt om aftnarna under musikens toner med ackompanjemang af vindens brus i de gamla kastanjeträden? Ty mannen med det i någon mån Tolstoyminnande hufvudet, Ernst Norlind, är litet af hvarje, förtäljer man: jägare, landtman och friluftsmänniska, målare, musiker, författare och hvad vet jag. Af hans pennas alster känner och skattar den som skrifer detta bäst hans fina “Intermezzon och bagateller”. Att döma af dessa, är det måhända endast en tillfällighet, att hans verksamhetsdrift denna gång gifvit sig utlopp genom penseln. I så fall en lycklig tillfällighet. Ty det är ett imponerande antal dukar han skapat under endast ett halft års tid, och han har allt skäl att vara nöjd med resultatet. Hvilken arbetsflit, och hvilken färgglädje! Och nu har all denna härlighet packats in och fraktats norrut. Det är en betydlig mängd Skånestämning, som följer med i de där packlådorna, och som konstnären nu tänker upprulla för häpnande hufvudstadsbor. Jublande blått och vårgrönt, detta är hans lifsfärger. Och så är det hela den brokiga fågelvärlden på Borgeby, som får draga med upp för att öfverflygla Målarstaden. Alla dess kråkor med sekelgamla anor — svantehvit, filosoferande på ett ben — storkfar i boet eller sträckande i mäktig flykt öfver ålandskapet — hönsgårdens prydnad, tuppen, i maktig rö under snöbollsbusken — och så katten, som sitter på lur, och hela Skåneland i mjuka linjer med blomsterplockerskor på den feta ängen, pil och björk och blomstrande sälg, “åkerkål” och

(Forts. å sid. 464.)

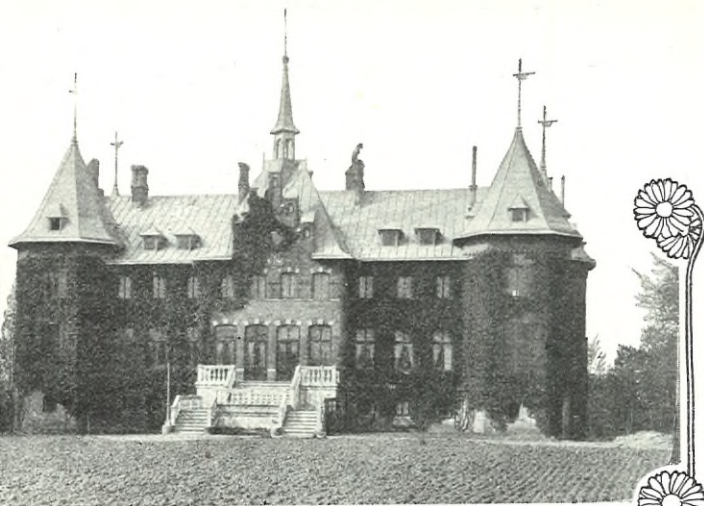
LUZERN

⊗ Förmäm vistelseort under sommaren. ⊗
G:D HOTEL NATIONAL

Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön.
Rum från 4 kr. • Ill. prospekt gratis.
Telegramadress: “National”.

W. Lamm foto.

HOS VÅRT KRONPRINSPAR PÅ SOFIERO

FÖR EN STOR del uppsvenskar har Skåne endast betydelse som "Sveriges kornbod", något som för öfrigt ej är att underskatta. Men hvad det innesluter af naturfägring, rika kulturskatter och bragdrik historia, därom veta detta långsträckta lands invånare norr om Kolmården ej så särdeles mycket.

Skåne är ett genomfartsland till kontinenten, som man tankspriddt ser på från kupéfönstret och har glömt, när man gungar på Sassnitzångaren — en kallsinnighet lika dum som opatriotisk. Skåne förtjänar tvärtom all vår uppmärksamhet, där det vecklar ut sig som en motivrik gobeläng med städer, byar och praktfulla gamla slott, de där ha saga och historia ristade på hvarje sten i sina murar.

Och den hafomspolade kusten sedan, helst den, som buktar sig utefter Öresund, slungar sig ut i Kattegatt i form af Kullaberg och Hallandsås, gifvande stora famnen åt Skelderviken och bukten vid Laholm! Det är den svenska riviéran, mjuk i linjerna och strålande i färgen.

Och där någonstädes ligger Sofiero, vårt kronprinspars sommarresidens efter besöken i England under juli och augusti.

Vi ha en gång förr presenterat detsamma för våra läsare, men lustslottet framstår nu i restau-

reradt skick, hvilket har föranlett vår medarbetare i Hälsingborg, fotografen Alfr. B. Nilson, att taga en liten bildserie af det furstliga sommarhemmet, som vi med vederbörligt tillstånd härmed återgifva.

Några i all hast beskrifvande rader till de små interiörerna kunna ju ej skada, hvarför vi erbjuda läsaren vårt ciceronskap genom rummen och stiga på.

Efter att ha passerat trappan når man först den hemtrefliga hallen, som är kronprinsessans favoritrum. Väggarna täckas af förgyllda tapeter samt af panel i mahogny, mot hvilken golfvens äkta orientaliska mattor i utsökta fär-

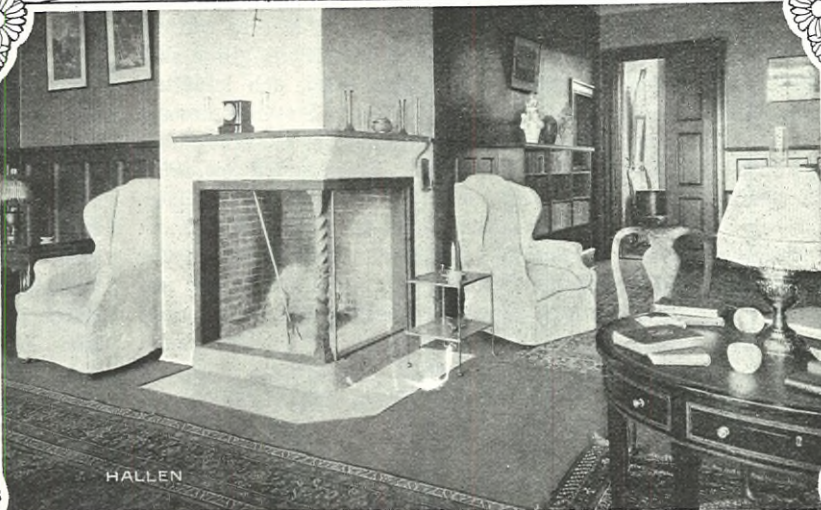
ger göra sig ypperligt. Bekväma soffor och stolar samt på väggarna litografier af svenska landskap fullborda inredningen. Genom fönstren har man utsikt öfver Sundet, danska landet och Kronborg.

Salongen har möbler i Louis XVI:s stil, skulpterade af italiensk valnöt och med lilasfärgade sidenöfverdrag. Tapeter och mattor äro hållna i blekgröna, diskreta färgar. Här smyckas väggarna af skånska konstnärers taflor.

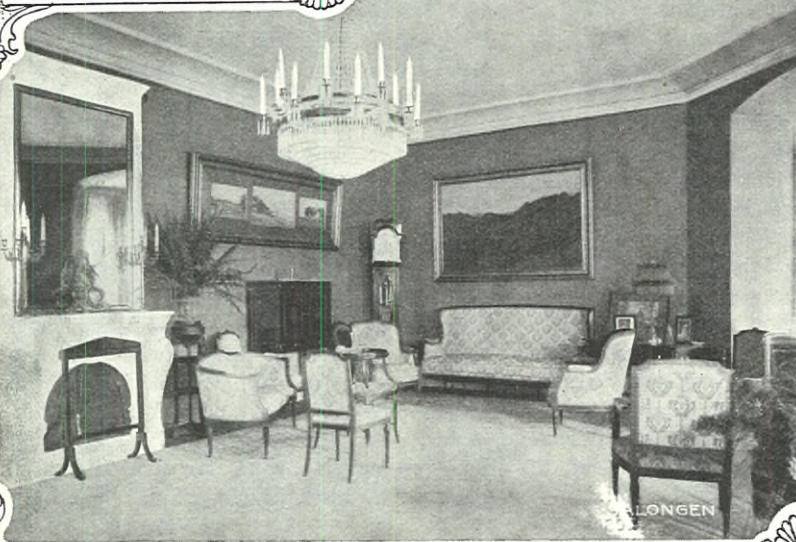
Hvad slutligen matsalen beträffar, är den som sig bör af ljus och glad karaktär, med vitlackerade möbler och vitmålade väggar, där guldister sökande ögat. Matsalsstolarnes öfverdrag äro, liksom golfmattan och gardinerna, stämda i rödt.

Allt i det lilla slottet vittnar om utsökt smak hos dess husbondefolk, och hemtrefnadens blida ton förhöjer ytterligare fägringen därstädes.

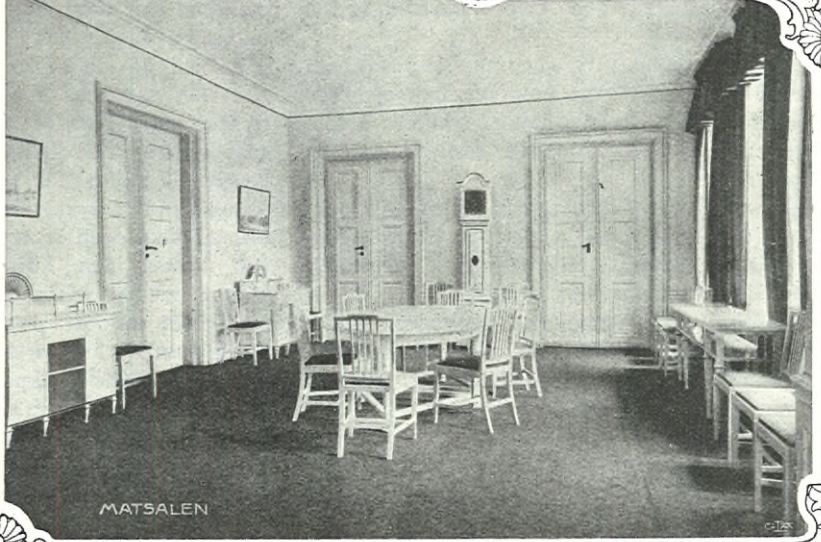
Det omgivande landskapet prunkar, som sagdt, också med en skönhet, som är typiskt skånsk: härliga bokskogar, bördiga fält och tätt liggande människoboningar. Och nedanför slottsmurarna brusar och blånar Sundet, ett af världens vackraste vatten, enligt en gammal sjökaptens utsago.

HALLEN

SALONGEN

MATSALEN

Alfred B. Nilson, foto.

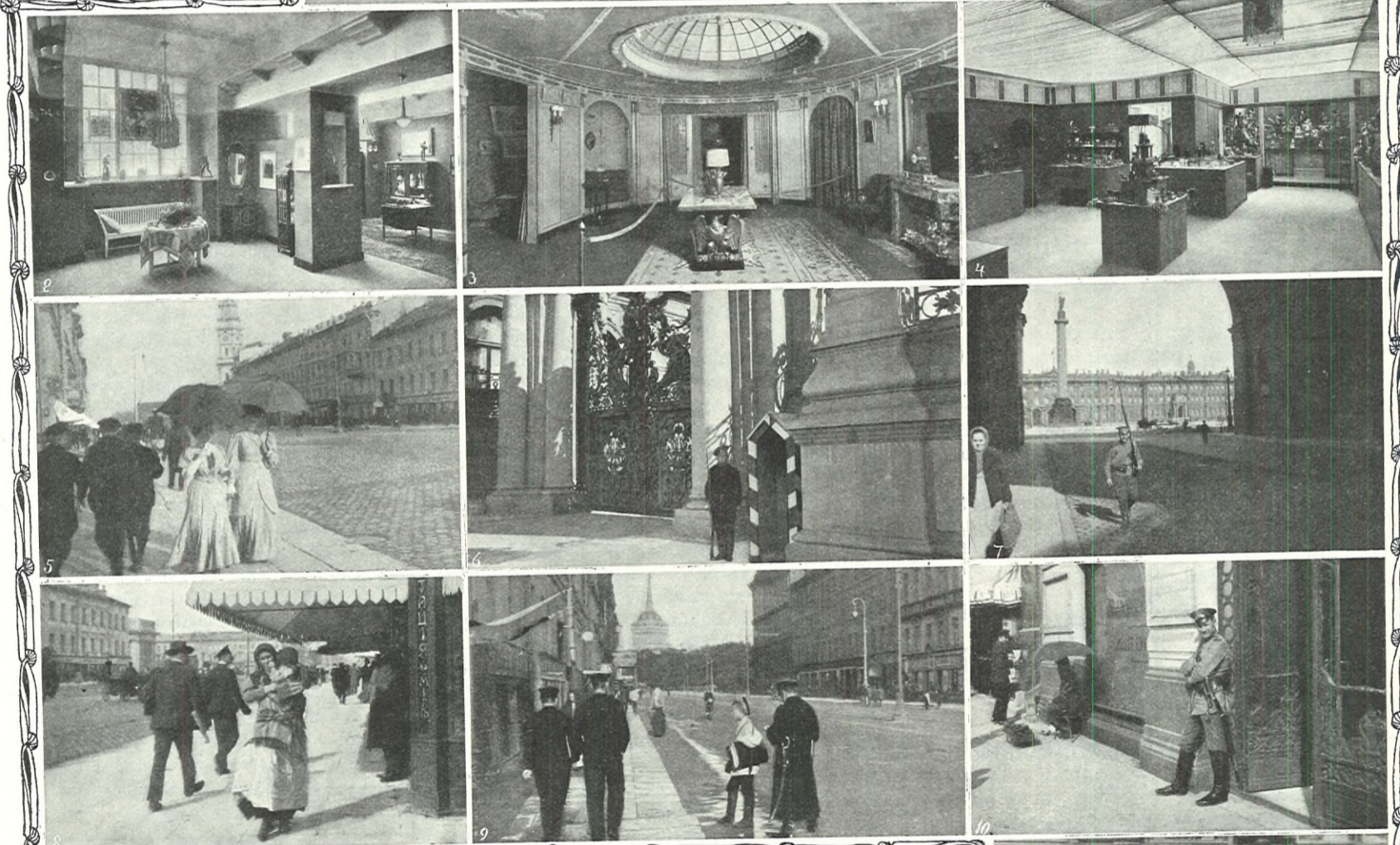
FRÅN KONSTINDUSTRIUTSTÄLLNINGEN I PETERSBURG III.

DEN FÖRTJUNING och respekt, som vår utställning i Petersburg redan från början tillvann sig hos press och allmänhet, tyckas alltjämt stegras att döma af de nya superlativa uttalanden om densamma, som ingå hit från tsarrikets hufvudstad.

Till den mycket detaljerade bildserie från den svenska afdelningen vi i ett föregående nummer meddelade foga vi i dag ett antal inte-

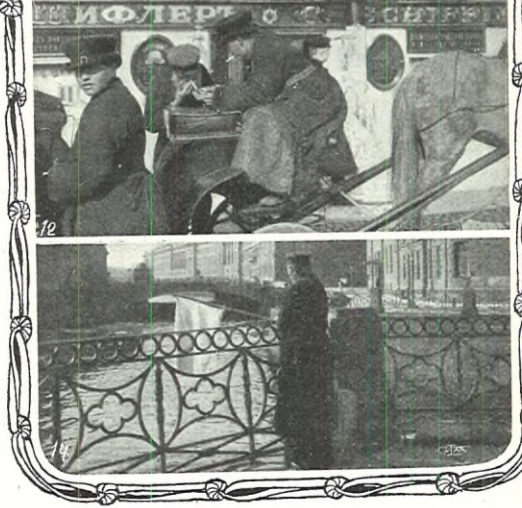
riörer från de tyska, österrikiska och franska afdelningarna.

Därjämte begagnade vår fotograf tillfället att taga några ögonblicksbilder från det petersburgska gatulifvet; dylika bildframställningar ha ju alltid sitt intresse — allra helst i ett fall som detta, när det är förenadt med rätt stora svårigheter att manövrera en fotografikamera på Petersburgs gator, där fotografering i allmänhet är förbjuden —

hvarför vi här återgifva dem som lämplig miljö kring den stora utställningen.

1. Den kejsarliga ryska logen på konstindustriutställningen i Petersburg.
- 2, 3 o. 4. De tyska, franska och österrikiska afdelningarna. Scener och typer ur Petersburgs gatulif af Iduns specielle fotograf hr A. Blomberg.
5. Damer på Nevsky Prospekt.
6. Skiltvakt utanför Vinterpalatset.
7. Rysk soldat. I bakgrunden Vinterpalatset.
8. Rysk bondkvinna.
9. Tidningsbud och gendarm.
10. Skoputsare och bankvakt utanför Credit Lyonnais.
11. Portvakt föreläser nyheterna för grannarne.
12. En papyross mellan skjutarne.
13. Kadetten och "Lillryssen".
14. Signalering för undvikande af båt-kollision.

“kabbalök“, allt insvept i provinsens förunderliga, fuktmättade mjuka atmosfär. Sannerligen tror jag icke landsförvista skåningar däruppe skola känna igen sig och få hemlängtan.

Norlind förevisar alla dessa sina skatter barnligt glad, kommer dragande med dem från ateljén, som man kommer med julklappar till barn. Det tar aldrig slut, hela rummet fylles däraf. Och likväl är ateljén — denna för en svensk målare enastående ateljé i den gamla borgen — ännu så belamrad med studier och dukar, ställda mot väggarna i hela trafvar, med paletter, färger och — kråkskelett, att man med möda kan vända sig därinne. Fullt objektivt demonstrerar konstnären sina egna alsters förtjänster, påvisar hur han kämpat sig fram genom teknikens svårigheter och hur han nu funnit sig själf och — färgen.

Som om det gällde någon annan talar han utan spår af själfberöm, endast med stilla lysande tillfredsställelse öfver att allt detta kunnat blifva till efter en längre tids fruktlös id och däraf följande misströstan och modlöshet.

Att Ernst Norlinds taflor skola uppmärksammas hvar som helst är säkert, men det är icke gifvet att de genast väcka bifall hos hvar man. Det är något så nytt och ovanligt hos dem, att man söker efter andra adjektiv än språkets sedvanliga, hvilka alldeles icke passa in på dem. De vilja ses mer än en gång och under tystnad, tills åskådaren fångas af deras alldeles säregna friskhet. Här finns en förbluffande bredd och kraft, men på samma gång den skäraste poesi, andaktsfull lyrik, som exempelvis i “Hymn“, eller förlösande humor, som i de dråpliga kråkskildringarna. Nu gäller det om stadsbons af den grå stenöknen tröttade ögon förmå taga in all denna färg, om han kan få blicken upp för hvad detta i själfva verket är — bitar, skurna ut ur den stora ursprungliga naturen på slättlandets vidder, liksom man skär grästorfvor ur marken med rötter och fuktig mylla vidhängande.

Örnen har denne konstnär valt till sin symbol. Längre har han själf varit så att säga besläktad med den ensamme, under ovädersmolnen melankoliskt rufvande örnen på klippbranten. Nu har han fått luft under vingen och uppåt bär det i mäktig, segerviss flykt. Må han länge hålla sig däruppe i rymden, där han skådar hvad andra jordbundna varelser aldrig få se. —

SPES.

Några skolpojks- och studentminnen från Fyris' strand

i glad oordning upptecknade af **Manasse**.

XII.

Jakob Axel Josephson, Johan Anton Waldenström och “Kajsa“.

(Forts.)

FINNS DET väl någon f. d. Uppsalastudent, sångare eller icke sångare, som när han sjunger eller lyssnar till Jakob Axel Josephsons: “Vårt land, vårt land, vårt fosterland“ icke med klappande hjärta och tårar i ögat låter tanken flyga öfver berg och dal till Fyris strand, och minnet, som vid alla sådana högtidsstunder är tankens käraste syster, flyger gladeligen med och lockar fram bilden af ungdomsskaran med

blottade hufvud under svajande silkeshvita fanor och blågula banér, när den samlats för att sjunga ut sina varmaste tankar för det största, det käraste vi äga.

“Vi älska våra strömmars brus och våra bäckars språng, den mörka skogens dystra sus, vår stjärnenatt, vårt sommarljus.“ —

Och frågar du till sist, hvad en gammal ärlig, äkta Uppsalasångare tänker på, när Jakob Axel Josephsons odödliga, oändligt gripande “Requiem etærnam“ når hans öra, så svarar jag:

Jo, han hör domkyrkans stora historiska, från 1701 års brand af studenter räddade klocka tona sitt djupa, varma f i basen, och han ser kåren under sorgflorsbehängda fanor tyst skrida in under dömens väldiga hvalf för att ägna någon vördad afhållen den sista, allra sista tjänsten.

Den 29 mars 1880, endast två dagar efter sedan han fyllt 72 år, lade Josephson, mänskligt att döma, allt för tidigt sitt trötta hufvud till hvila nere i Carl von Linnés gamla bostad, director musices boställe, Svartbäcksgatan 27.

Det blef stor och djup sorg i Fyrisstaden, och saknaden, särskildt inom de musikaliska kretsarne, kändes svår.

J. A. WALDENSTRÖM.

En tyst, mörk afton dagen före den storartade begrafningen fördes hans stoft upp och bisattes i den ännu orestaurerade domkyrkan. Det var ganska skumt därinne, endast vid altaret brunno några gasramper. Kyrkan var förresten rätt tom, ty endast ett fåtal kände till tiden för bisättningen, men när den blomsterprydda kistan placerats på den svarta katafalken, smög ett femtiotal sångarynglingar ur Orphei Drängar tyst fram, slog halfkrets rundt kistan och under den unge, nye efterträdarens Ivar Eggert Hedenblads ledning tonade mäktigare än någonsin genom domkyrkans höga hvalf: “Requiem etærnam, dona eis, Domine“ såsom ett varmt och innerligt tack för allt, hvad Jakob Axel Josephson skänkt fosterlandet, skänkt de unga, särskildt skänkt den stad han älskade, sitt kära Uppsala. —

Under den korta tidrymden af fyra månader hade universitetet förlorat trenne bemärkelsemän, sist i klöfverbladet var Josephson.

De båda andra voro medicine professor Olof Glas, som dog i början af mars 1880, och likaledes medicine professorn Johan Anton Waldenström, som den 30 november 1879 följdes af hela det sörjande Uppsala till grafven, samma dag studentkåren ämnat bringa honom sin hyllning på grund af hans utnämning till ordinarie professor.

Sällan har döden kommit så skoningslöst och bortryckt utan förbarmande en af universitetets mest lofvande vetenskapsmän, just som han stod mogen och färdig att begynna sin, som alla spådde, lysande bana.

Det är tjugonio år sedan, och hans vackra, nobla, manliga drag stå ännu så skarpt för minnet, som om han alldeles nyligen gått sin väg.

Något mera förtroendeingifvande, lugnt, hoppfullt, jag skulle nästan vilja säga öfvernaturligt i sitt uppträdande som praktiserande läkare kan man näppeligen tänka sig.

Kunnig som få, blick som ingen, god, bestämd och glad, se där i få drag den bild af Johan Anton Waldenström, som en vid hans bortgång knappast tioårspojke så fast bildade sig och ännu alltjämt bevarar i ett mer än tacksamminne. — —

När jag tänker på Jakob Axel Josephson och på allt, hvad han under loppet af sex å sju sommardagar förstod att lära oss af musik, måste jag skratta, riktigt ordentligt gapskratta, om man gör en jämförelse med, hvad som sedan bjöds af sångundervisning, då man gjorde sitt inträde i “Storskolan“.

Dansken J. P. Carstensen var en briljant violinist, ovärderlig som första violin i akademiska kapellet, en instrumentalt synnerligen musikaliskt begåfvad människa, en såsom det den tiden påstods utmärkt lärare i violin särskildt för dem, som redan kunde grammatiken, men hvad han som ungdomens sånglärare hade att göra i högre allmänna läroverket i Uppsala, det är nog för mången en stor gåta.

Man sprang direkt från middagsbordet till sånglektion klockan fyra, och bara *det* att nödgas sjunga omedelbart efter intagen föda, var ju ganska absurdt.

“Kajsa“, som han allmänt kallades, hvarken behöfde, kunde eller ville sjunga med, och hans mycket illa dolda önskan att helst ha fått stanna hemma och ta en lur efter middagen smittade oss högst betydligt och gjorde denna hemska timme oändligt lång.

Det står i den jämtländska folkvisan: “Hvar timme är som en månad lång, hvar månad som ett år“, men har jag känt årslånga timmar i mitt lif, så var det väl Kajsas härliga undervisningstimmar i det ämne, som numera i skolorna behandlas med en sådan pietet och är anlagdt på att verka rekreationstimmar för de unga.

Samma sång sjöngs vecka efter vecka första hösten, en intetsägande sång med följande sköna text:

“Hur glädigt fågeln svingar sig,
hur ljuft sig hjärtat rör.
När jag på minnets vingar mig
till hemmet återför,“

och när den hade sjungits tre å fyra gånger i början af timmen, var “Kajsa“ trött och ville ha förströelse.

Detta åstadkoms genom allmän vattning. En favorit fick äran låna “Kajsas“ bruna kryckkäpp och placerades med detta vapen vid vattenledningen.

Bänk efter bänk skred fram till vattningstället, och hade hvar och en rättighet att endast dricka *ett* glas. Var han verkligen törstig och ville ha mer, fick han stryk af kamraten med käppen, och ville han ej dricka alls, fick han också stryk. Likaså utdelades ordentliga rapp, om man af sanitära skäl ville skölja glaset efter företrädaren.

På detta sätt fick han musiktimmen att gå, medan vi, som verkligen ville sjunga, verkligen ville lära oss något, sutto som på nålar och hade riktiga kval. Timmen utfylldes med taktindelning, då man aldrig begrep ett jota af “Kajsas“ dansk-svenska, tandlösa rotväliska, något slags egendomlig skandinavisk volapyk.

På fredagarna förekom det klockan fem om eftermiddagen midt under läxläsningarna till nästa dag något rent fruktansvärdt, som gick under namn af koral-sång. Mest synd var det om de s. k. blindpiporna, som längst borta i salen på en särskild bänk tillsammans med de för dagen odisponerade, vare sig detta var beroende af verklig heshet eller åstadkommit genom flitigt förtärande af krita, nödgades sitta och

J. P. CARSTENSEN.

Uppgif lifvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur
fullt tillförlitliga, moderna o. eleganta
Pappersmönster.

Erhållas emgående till nedanstående pris inom Sverige: **Bluslif** 40 öre, **Kjöl**mönster utan släp 50 öre, **Prinssesklädning** 75 öre, **Reformdräkt** 75 öre, **Barndräktmönster** 50 öre, **Kragmönster** (Pellerin) 50 öre, **Kappmönster** 60 öre, **Nationaldräktmönster** 1 kr.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till

Mästersamuelsgatan 43, Stockholm
Iduns Mönsterafd.

åhöra det rent okristliga tjetet af de tre nedre klassernas försök att råma psalmer.

En mer oreligiös tillställning har jag sällan bevittnat.

Midt under psalmsjungandet upptäckte "Kajsas" skarpa, halft katt-, halft falkblick någon syndare, som tuggade.

"Kom herap en gang," ropade "Kajsa", och innan man visste ordet af, stoppade han sin vänstra af fiolspelande liktornsförhårdnade fingernypa in i delinkventens mun, letade länge och väl och drog alltid fram en stor, härlig ettöres knäck, späckad med väldiga mandelbitar, ur den olyckliges sargade mun.

Två rapp öfver ryggen, ned från estraden med den olycklige och så fortsattes under taktstampning med foten skrålandet af den afbrutna psalmen 220 vers 5. "All jordens fröjd så snart försvinner."

Plötsligt afbröts sjungandet, och den syndige knäckätaren fick som straff redogöra för psalmens rytmiska taktindelning. "På then ferste fjärtedel går en punktered åttendels nåt och en sextendels nåts pause," föreläste "Kajsa" med ilsket hväsande.

Under vårterminen inöfvades programmet till sånguppvisningen, som ägde rum i samband med hvarje läsårs avslutning, och två år i rad hugnades man i andra och tredje klassen till inspektors, ärkebiskopens, stora förtrytelse med samma sorgliga kompositioner af okänd skald och okänd kompositör.

Den första sången hade följande upplyftande begynnelse i sin text:

"Att sjunga är en kostlig fröjd,
jag därför sjunga vill.
Det gör mig stark och fri och nöjd
i allt jag tar mig till."

Det kunde åtminstone inte vi, olyckliga offer, säga!

Melodien till denna uppbyggliga sång var hällen i ett försök till "maestoso", som hvarken lofvade eller höll.

Den andra sången var ett ännu mer misslyckadt dilettantförsök i en krystadt glad ton.

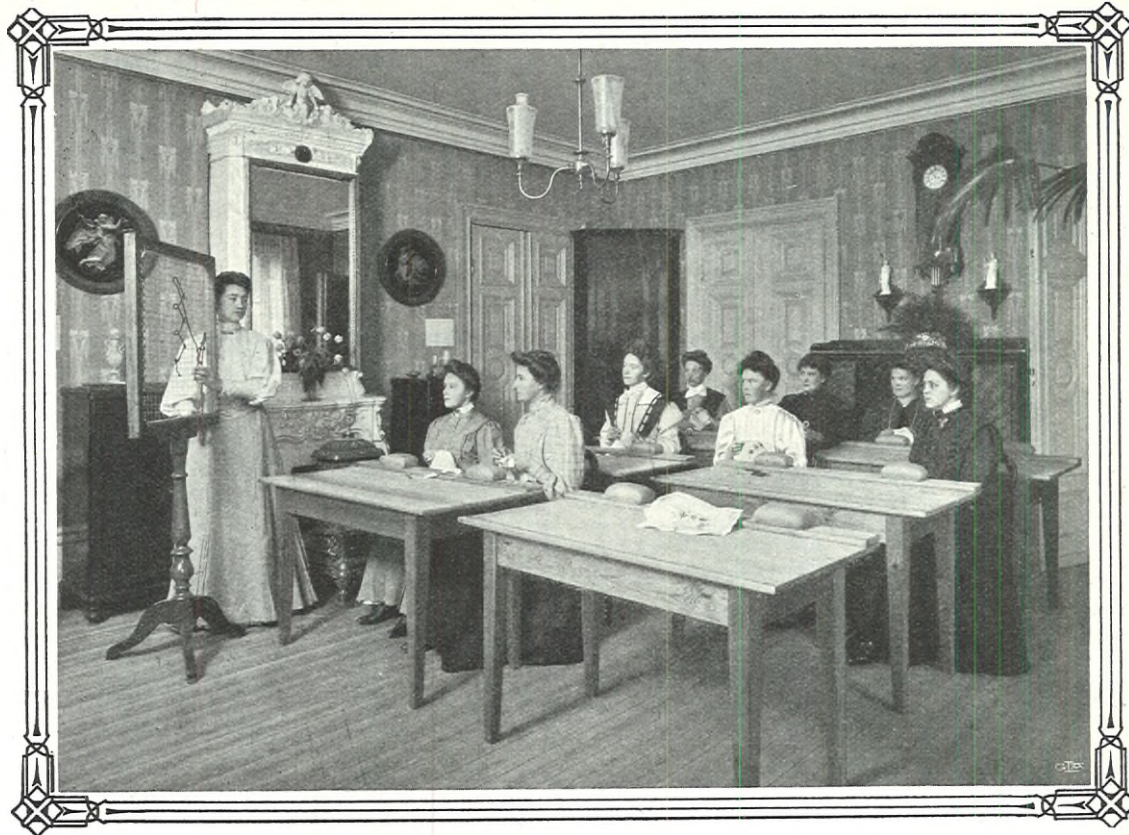
"Ut i luften blå
högt som molnen gå
gladt och lustigt min sång, som klingar,
öfver Alpens höjd
sväfvar den med fröjd." —

Det var ju klart, att pojkarne, särskildt i de högre klasserna, bildade egen sångförening till "Kajsas" orimliga förargelse.

Men, du milde, hvad vi hade roligt! Särskildt när vi i de högsta klasserna bildat en "utvald" dubbelkvartett under sångentusiasten Erik Jakobs ledning. Erik trodde, att han var storsångare, trodde, att han var en briljant solist.

Därefter rättades programmet vid serenaderna, som också i sin sammansättning var synnerligen originellt och alls ej liknade den tidens vanliga serenader.

Vi började alltid med "Jag vet ett land," där den ene förste tenoren, när han så kunde, tog höga c på slutet, men ofta misslyckades. Och så följde slag i slag "Klara stjärna, du som strålar" med Eriks solo: "Till den boning, där du prålar, längtar jag från jordens vimmel," därpå Lagercrantz' "Källan", naturligtvis med vännen Erik som solist i den kända frasen: "Kom så fram till källans brädd, liten tärna blyg och rädd", och så till sist Witts sällan sjungna "Vid afton-solens klara guld", där alltjämt och fortfarande Erik Jakob simmade i ett hänryckningens solo och med sina allra bästa läspande s tjusade tärnan-föremålet med sitt.

FRÖKEN ENEROTH LEDER EN KURS I SIN HANDARBETSSKOLA.
A. BLOMBERG FOTO.

Flickorna och nålen.

MAN FÅR liksom ett nytt och lugnande bevis i smått på att efter en vågkam kommer alltid en vågdal, efter ebb alltid flod, efter öfverdriften reaktion, då man noterar det faktum att man börjar planmässigt arbeta på förbättring och utvidgning af det praktiska elementet i flickornas uppfostran. Skolköksundervisning anses ju som ett så godt som obligatoriskt ämne på läroplanen, ett erkännande att det göres oss något behof utöfver grammatik och geometri. Men till den husliga ekonomien hör också rationell kunskap i sömnad, och här ha vi nog ännu en brist att afhjälpa. Det är icke endast det att handarbetet intar en mera blygsam plats på schemat och att det sällan finnes någon handarbetsall äfven i skolor, som ha rit- och slöjdsalar. Men den tid och den plats man förfogar öfver bli nog inte alltid fullt utnyttjade. Härvid medverka och växelverka flere förhållanden. Ett mera respekteradt ämne skulle naturligtvis framkalla en mera kompetent lärarestab, en bättre utbildad och bättre lönad lärarestab skulle af sig själf göra sitt ämne mera respekteradt. Här finnes liksom två utgångspunkter för sträfvan för handarbetets höjande i våra flickskolor; ut från dem kan man arbeta för att mötas vid ett och samma mål.

För utbildande af handarbetslärarinnor vid folkskolan finnes Hulda Lundins slöjdseminarium, som ger allt hvad som behöfves för metodisk undervisning af folkskolans elever. Men klart är att handarbetsundervisningen i våra högre flickskolor inte lämpligen kan vara enahanda med den som gifves i folkskolorna, den måste sträckas öfver vidare områden. Här kan ju

Handarbetets vänners syskola sägas komma till kompletterande, men det är ju något obekvämt med de två kurserna och tillsammans ge de mer än hvad som behöfves utan att kanske ge just precis allt som behöfves.

Det är här fröken Andrea Eneroth vill träda emellan med sin nystartade handarbetskola, Kammakaregatan 39, Stockholm. Fröken Eneroth, som har stor entusiasm för sitt arbete med dess mål att göra våra flickor mera praktiskt dugliga för lifvet, är, trots att hon ser ut som en ung flicka, ett slags veteran och auktoritet på området. I sexton år har hon varit handarbetslärarinna, dels vid elementarläroverk, dels vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala. Dessutom har hon lett kurser för lärarinnor vid folk- och folkhögskolor och gifvit ut en lärobok i handarbete.

Undervisningen vid hennes skola, från hvilken vår bild är tagen, omfattar fyra kurser, så placerade, att de af elev, som har ondt om tid och godt om krafter, kunna genomgå parallellt under en termin. Där är en metodisk kurs för utbildning af lärarinnor, en kurs i konstsömnad, en metodisk kurs i linnesömnad och en klädsömnadskurs, alla afpassade för hvad som kan vara lämpligt för elementarskolans elever upp genom alla klasserna.

En sådan skola som denna måste bli en häfstång för lyftande af handarbetsundervisningen till ett högre plan, men saken är dock icke hjälpt därmed, ämnet behöfver bättre plats på schemat och större löner för sin lärarekår, det senare villkoret är ju i själfva verket ett oefftergilligt sådant.

E—ER

"O, att jag kunde kysssa bort från kindens ros din tår".

Kvartetten öfvergick emellertid snart till sånger utan solo, sjöng upp sig betydligt, och af de åtta synnerligen flitigt serenaderande ynglingarne träffades ett par år senare icke mindre än fyra stycken som lyckligen invalda medlem-

mar i studentsångens elitkår, Orpei Drängar, nämligen lille Virgo, länge Villehad, rullbasen Eger och undertecknad, alla fyra egendomligt nog medlemmar af samma nation vid Uppsala universitet.

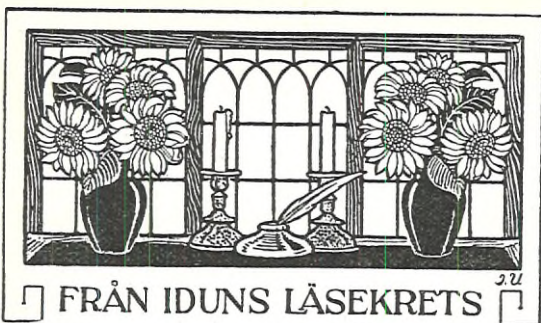
Sveriges på en gång elegantaste och mest användbara modejournal för hemmen.

Iduns Modellkatalog

Oumbärlig för alla sömmerkor och alla hem. . . .

Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Kolorett omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

Nu är tid att prenumerera.

FRÅN IDUNS LÄSEKRETS

Årans och hjältarnes språk.

TILL HR RUBEN G:SON BERG!!

Min herre, nu känner jag mig ej blott enkel, förintad är jag. Er lärdom har öfverväldigat mig. Ni förebrår mig, att jag börjat skriva i tidningarna i en sak, där jag ej är skolad. Ack, min underlägsenhet härutinnan har jag ju redan tydligt påpekat. Jag talar blott, hvad mitt hjärta bjuder och mitt förnuft säger mig. Så alldeles utan källskrifter äro dock ej ens mina påståenden. Jag har ju Svenska akademien ordlista och hela den polemik mot nystafningen, som förefinnes, och denna opposition bär ju 30,000 namn. Men när Ni vill föra mig ut på vetenskapens mark, så går Ni dit, där jag ej träffas, och dock möter Ni mig med spetsad penna. —

Ni uppmanar mig att läsa en hel hop lärda mäns arbeten i frågan. Och Ni ber mig begrunda Tegnér's snillrika ord. Jag fruktar dock, att inte ens deras lärdom skulle öfvertyga mig och kanske ej ens Tegnér, om han lefde, om nyttan af att skriva t. ex. gott, rött i stället för godt, rödt. — Det är alls ej de ljudlösa konsonanterna jag älskar. Ni vet, hvad jag älskar: vårt språk sådant det varit med förutsättningar för stilla tillväxt, kraftigt och starkt, — ej en tunn drifhusplanta på ett experimentalfält. Men jag hatar ej heller konsonanterna, fastän de nu för tiden stå lågt i kurs. De äro ju språkets "benbyggnad" och i många fall en del af dess grund. För mitt enkla sinne har svenska språket genom nystafningen upphört att vara en vetenskap, ty man kan ej uppgöra en byggnad, där grunden saknas. Att förenkla språkets stafning låter ju vackert, men det är vandalism, då det ingriper vanställande på dess ursprungliga skönhet. Man kan ju ej för att underlätta t. ex. anatomiska studier skära öronen af människorna. (Jag fruktar nästan, att Ni, trots vår korta bekantskap, kommer att säga, att denna operation ej skulle skada mig.) I alla händelser skulle ju detta i någon mån underlätta de medicinska studierna, men människorna skulle blifva en smula missbildade, inte sant? Och för mig är svenska språket ett levande väsen, som genom dessa nyheter blifvit stympadt. — Ni vet naturligtvis, att en stafningsreform pågår i alla dessa länder Ni uppräknat. I England är det kanske ej så och engelskan är ju f. n. världsspråket. Jag visste emellertid ej om dessa reformer, ehuru jag bort ana dem, om jag förmått tänka tillräckligt redigt och klart. Ty nystafningen följer i socialismens spår och denna rörelse finns ju öfverallt. Nystafningen kommer att krossa svenska språkets sköldemärke och döda dess anor. Men den är ju också inrättad i praktiskt syfte för folkskolan. Och fastän vi lefva i "barnens tidevarf", hafva vi äldre svårt att höja oss till en nivå, som är lämplig för dem. Om vi kunde, ville vi, just för barnens skull, bevara ett rent språk, som de en gång kunde älska, ej därför att det är lätt och praktiskt, utan därför att det vuxit rakt fram sen långt tillbaka och blifvit, hvad det var: vårt folks stora arf.

Och nu ber jag få göra min sorti. Jag har verkligen fått säga, hvad jag velat, tack vare Idun. Det var för mig en hjärte- och samvetsak. Jag tackar Iduns redaktör, som varit nog fördomsfri att lämna plats åt mig. Jag tackar t. o. m. Er, hr Ruben G:son Berg, som ansåg mig värdig ett stänk af Er lärda penna, och jag tackar W² för hjärtlig sympati. Jag hoppas, att en bättre penna upptar kampen.

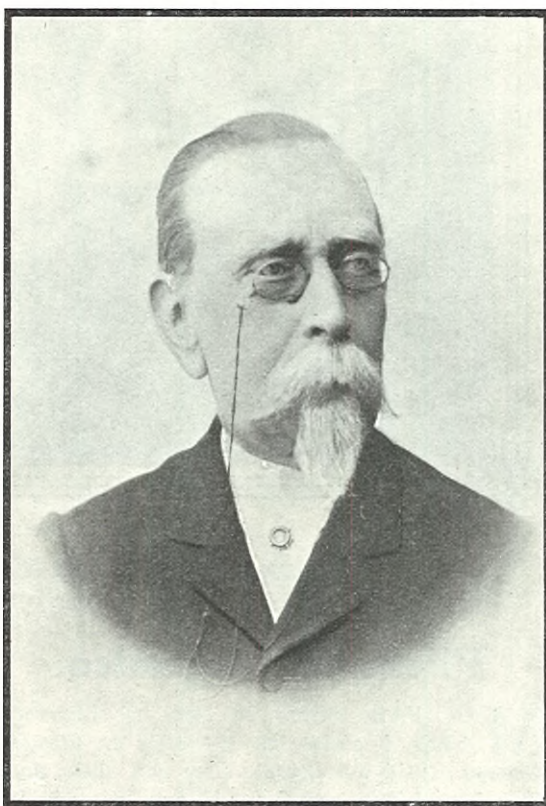
SVENSKA.

*

Med detta lilla inlägg af den första insändarinnan och sedan nu olika meningar fått komma till tals, måste vi förklara diskussionen om stafningsreformen afslutad i Iduns spalter. För vår egen del ställa vi oss i sak obetingadt på "Svenskas" sida, och att hon gifvit röst åt en rundt hela vårt land djupt rotad lofvärd opinion, därpå bringa hvarje dag nya bevis.

Själftva Svenska akademien ständige sekreterare har också helt nyligen karakteriserat den Bergska stafningsreformen med följande drastiska ord: "den ohyggliga nystafning, som på bedröfligt initiativ af en tillfälligt funktionerande, klä-fingrig ecklesiastikminister fått vanställa vårt härliga tungomål."

RED. AF IDUN.

Claës Lundin.

HUR UPPSLITANDE journalitsyrket än är, bevarar det i många fall åt sina utöfvare både själens och kroppens ungdom långt öfver den ålder, då hviloliden borde vara inne.

Ett exempel på denna det andliga arbetets konserveringsförmåga har den i dessa dagar aflidne nestorn bland svenska publicister, skriftställaren Claës Lundin, varit. Han uppnådde den höga ålderssiffran af 83 år, och det är blott under de allra senaste åren hans fina och rastlösa penna hvilat.

Som dödsbudet nådde oss i själftva pressläggningsstunden, måste vi inskränka oss till dessa kortfattade rader under porträttet och hänvisa i öfrigt våra läsare till 1900 års årgång af Idun, i hvars nummer 45 vi ägnade den högt skattade författaren och tidningsmannen en uppsats om hans lifsgärning med anledning af att han då fyllde 75 år.

Känslomänniskor.

En återblick i lifvets tidbok af

Hanna Lundholm.

(Forts.)

"MITT TÅLAMOD börjar tryta," sade patienten till sist med försök till ett leende. Läkaren fann det ej vara rådligt att säga den sjuke emot. Hans patienter hade ofta underliga griller, och isynnerhet de obotliga tyckte om att blifva flyttade ur ett rum i ett annat eller att ömsa plats från säng till soffa och hvilstol. När Alfa och Dan kommit in till eftermiddagskaffet efter en prome-

nad i trädgården, funno de i salen en bekväm stol framdragen till kakelugnen, där en furubrasa i hast blifvit tänd, fastän hösten ännu var blid och solig. På ett berg af uppstaplade kuddar hvilade en lång, mager gestalt, iklädd jägmästarens gamla nattrock med de röda snodderna och tofsarna — samma rock som Alfa i barndomen betraktat med odelad beundran, och som tycktes vara omöjlig att siita ut. Det ansikte, som log emot dem, var emellertid förfärande blekt. Alfa och Dan störtade likväl fram, uppfyllda af glädje.

"Du har fått doktors tillåtelse att stiga upp," ropade Dan, "då blir du snart frisk igen."

"Far," sade Alfa, "en sådan öfverraskning!" Hon ilade fram och strök smekande med handen öfver de bleka kinder, som omramades af hufvudkuddens hvita linneöfverdrag.

"Doktorn tillåter ju," ljöd en matt stämma från hvilstolen, "hvarför skulle jag inte försöka?"

"Hur känner du dig?" frågade jägmästaren.

"Bättre — jag börjar glädja mig åt att få tillbringa julen i fosterlandet. Då komma ju Alfa och Dan tillbaka — inte sant?"

"Naturligtvis. — En sådan jul vi ska få!" sade jägmästaren på sitt glädjiga sätt. Denne store sangvinker började verkligen tro, att han väl möjligen kunde krya till sig igen, när de lyckats få honom ur sängen. Alfa, som aldrig kunnat släppa sitt hopp om faderns tillfrisknande, kände sig lätt om hjärtat, och för Dan var morfaderns återställande till hälsan redan en gifven sak.

"Låt oss hellre med detsamma stanna kvar ända till julen," ropade Dan.

"Men din läsning — hur går det med din läsning?" frågade morfadern.

Dan teg och såg nedstämd ut.

"Och höstmarknaden," sade gossen själf efter en liten stund, som om han kommit till besinning igen. "Mor och jag äro båda tvungna att resa hem till höstmarknaden. Hvem skulle sortera frukten och ordna allt?"

Alfa såg bekymrad på sin far, men denne föreföll vara oberörd af Dans ord.

"När reser du?" frågade han sin dotter med så lugn stämma, som hade han aldrig haft en tanke på annat, än att hon skulle resa hem till höstmarknaden.

"Jag vet inte riktigt," hon funderade ett ögonblick, "till tisdag kan jag mycket väl dröja — jag har ändå tillräcklig tid."

Så länge hans dotter stannade kvar, lät den sjuke dagligen bära sig in till hvilstolen framför brasan, där han uppehöll sig ett par timmar. Han förde ofta samtalet på julen och hvad de då skulle taga sig till — sådan julstämning här skulle blifva — isynnerhet för honom, som varit borta så länge.

Han bragte ofta Alfa att tala om sina utsikter för framtiden. I staden växte ständigt upp nya kvarter — hus med flere våningar. Husen stodo tätt inpå hvarandra och hade inga trädgårdar — marken hade blifvit för dyr för trädgårdsanläggningar, men för henne var det en god sak, ty därigenom ökades omsättningen. Och uppe på backen, där hon själf bodde, var marken ännu billig, och hon hade kunnat köpa in flere nya jordlappar. Hon behöfde ytterligare utvidga — blomsterfältet var alldeles för litet och drifhusen för smått tilltagna. Snart skulle hon och Dan ej med bästa vilja kunna använda allt hvad de förtjänade. När hon såg, hvilken glädje och lättnad det beredde hennes far, vande hon sig vid att dagligen bygga luftslott. Till vänster om det hvittrappade huset låg en klöfvervall — den tillhörde en större bondgård, men kunde lätt af-söndras därifrån. Den skulle köpas in för att förvandlas till fruktland — numera hade man ju så många nya arter. Somliga kröpo med sina grenar längs marken och buro frukt inom ett par år. Andra träd klängde sig uppför träspaljerer — de behöfde sol, men därpå led åsbacken aldrig brist, — under de heta somrardagarna hade man besvär nog att skydda.

"Berätta mig något om din hemresa," sade Alfas far dagen före den tisdag, på hvilken hon skulle ge sig af. "Hur reser du?"

"En mil härifrån lägger kanalbåten till — det vet du ju redan — inte sant?"

Den sjuke gjorde en jakande rörelse. Därpå berättade Alfa, att hon och Dan måste resa tidigt på morgonen för att ej försumma båten, som skulle föra dem till en obetydlig station vid den stora järnvägs-linjen. Samma kväll kommo de fram till den stad, där linjen slutade, och dagen därpå foro de med diligens. Det åtgick för dem 10 timmar, innan de anlände till sin egen stad — diligensen gjorde ett par uppehåll för postens skull. Fadern tycktes intressera sig för de minsta detaljer af deras resa och afbröt ibland för att göra frågor.

För att kunna tillbringa ett par timmar med den sjuke före afresan steg Alfa dagen därpå mycket tidigt upp, men de växlade endast enstaka ord, ty fadern låg alldeles stilla, med slutna ögon och med Alfas hand i sin egen. Mellan hans ögonbryn låg ett veck, som vittnade om betvingad smärta.

En egenhet hos **4711** Eau de Cologne

är känslan af kyla och uppfriskning, som detta märke framkallar.

Alfa böjde sig ned öfver honom.

”Det ligger en skugga vid dina ögon, som jag så gärna ville jaga bort,” sade hon och strök smekande öfver hans panna.

”Se,” fortfor hon i en ton, som nästan ljud glädigt, ”nu är den borta.”

Dan kom in för att taga afsked, men detta afsked var kort — den sjuke tycktes hafva lösgjort sin tanke från allt utom dottern.

När de igen blifvit lämnade åt sig själfva, kastade Alfa en förstulen blick på dalklockan — hon skulle velat hejda dess visare. Resklädd var hon redan förut för att ej gå miste om en enda sekund af den sista timmen. Ännu en gång öppnade sig de djupa, vid-synta ögonen mot henne.

”Jag har ingenting att ge dig — ingenting alls,” sade fadern sorgset. Därpå slöt sig ögonen på nytt.

”Tack för allt, hvad du redan gifvit mig,” svarade Alfa och tryckte ömt den hand, som hvilade i hennes egen. ”Jag skall tänka på dig, när jag börjar bilda kedja.”

Den sjuke, som redan var till ytterlighet blek, skiftade färg — en grå skugga sköt öfver hans drag.

”Jag ser dig, hvar du går,” hviskade han med innerlighet.

Alfa kom ej ens till besinning, när vagnen, som skulle föra henne bort, satte sig i rörelse. Hon glömde att tacka fosterfadern, som bonade om henne och Dan med mjuka filter, därför att höstmorgonen var råkall. Som i en dröm hörde hon huru de talade om en julgran — den stod redan märkt i skogen. Fosterfaderns brokiga och Dans hvita näsduk fladdrade, jägmästareboställets samtliga invånare med dess unga hustru i spetsen sprungit efter vagnen för att se den vika om hörnet och tillropa de afresande en sista afskedshälsning, hvarvid Dan svängde sin mössa med silfversnodd och klassmärket. Alfa reste sig blott för att uppfånga en sista skymt af gästkammarrens blanka rutor.

När höstmärknaden var förbi och Alfa nätt och jämnt hunnit hvila ut efter det arbete, den fört med sig, anlände oväntadt ett telegram med underrättelse om faderns död. Några dagar därefter kom ett långt bref från fosterfadern. Denne skref, att hans vän nästan ända till det sista talat om sin förbättring samt om den kommande julen. Han hade ej tillåtit någon skriva till Alfa, att han ej längre kunde flyttas till hvilstolen framför furubrasan. Efter hennes och Dans afresa hade han talat helt obetydligt, men i allt hvad han sade, spårades ett samband med det som rörde Alfa och Dan — dock hufvudsakligen Alfa. Ett par gånger hade han sålunda under de dagar, då höstmärknaden pågick, frågat efter väderleken, och när han en gång händelsevis fick höra, att Per från statgården var i köket i ett ärende, ville han ovillkorligen hafva denne in till sig ett ögonblick.

Den sista dagen hade han i yrsel talat om en stjärna, som kom honom mycket nära, men som alltid drog sig tillbaka, när han ville gripa fatt i de händer, hvilka därifrån utsträcktes mot honom. Därpå hade han somnat in i frid.

XXIII.

Alfa började bilda kedja. Hon sökte först upp den lilla lungsjuktiga försäljerskan af stramalj, garn och pärlor. Jungfru Edla satt ensam och hade det svårt i sitt lilla kyffe till butik, sedan konkurrensen, hvilken alltid stätt för hennes inbillning som ett skräckinjagande spöke, slutligen blifvit henne öfvermäktig. Den hade dragit de forna kunderna till den nya broderiaffären vid torget, där friherrinnan Westerlinds f. Silfverkrantz f. d. hjälprede i hushållet ej allenast lefde på sin reumatism, utan äfven omsatte den i flersiffrika tal inregistrerade i sparbanksboken. Jungfru Edla hade ännu kvar på de omålade trähyllorna ett litet förråd af trassliga garnhårfvor samt små askar med guld och stål-pärlor. Dessa rester af det förra lagret förvandlade hon tillsvidare i dagligt bröd. Hon behöfde ju så litet för sitt uppehälle, den lilla lungsjuktiga, och ännu hade hon kunder kvar bland barnen, som virkade sina bollar af trådändar, utdragna ur de trassliga garnhårfvorna, och trädde upp pärlorna på hästtagel till fingerringar. Från bruket af luktsalt hade jungfru Edla för länge sedan afstått, och hvad som för henne var en ännu större försakelse — hon hade ej längre råd att bekosta den dryga afgiften för lämbiblioteksromanerna.

I ensamheten, mot hvilken hon drifvits från den dag, när hon, likväl i all ödmjukhet, afböjde en plats i stadens fattiggård, lefde nu jungfru Edla på sina drömmar. Hennes lifs intresse tycktes för dem, som kände henne ytligt, hufvudsakligen ligga i omhuldandet af hennes lungsjuktighet, men i själfva verket hade hon äfven någonting annat, som gaf innehåll och rikedom åt tillvaron. Hon hade lämbiblioteksromanerna. När hon i skymningen kröp upp i soffhörnet för att drömma, blef verkligheten skjuten åsido — då var hon omväxlande Haidé, Montechristos sköna slafvinna, David Copperfields lilla Dora, men framför allt Virginie, den af världens ondska oberörda, som vandrande fram under skuggande palmer kände kärleken till Paul vakna i hjärtat som trånande längtan mot något, för henne

själf ofattbart. Jungfru Edla lefde i ensamhet, men hon kände sig aldrig helt ensam, så länge hon ägde till öfverlopps den slant, hvarmed hon kunde förskaffa sig sin käraste njutning. Garnhårfvorna trasslades emellertid till allt mer och mer, pärlorna rostade eller förlorade sin glans, och till och med de sista kunderna, barnen, började finna vägen till butiken vid torget. Hon fällde strida tårar, när kopparslantarna, huru hon än vände dem, ej ville räcka till såväl bröd som tillfredsställandet af hennes andliga behof. Hon kröp upp i soffhörnet, slöt till ögonen och bjöd till att drömma — men den rätta stämningen lät förgäfvos vänta på sig. Paul och Virginie lustvandrade i palmernas klugga på ett oändligt afstånd, och drömvägarna dit lågo alltför ofta höjljda i dimma och dunkel. Aftonmåltiden, det svarta syrliga brödet, samt skummjölken i tekoppen, hade hennes fantasi förut mången gång förbytt i alla de kräsliga läckerheterna på sagans själfdukande bord, men brödkanten var nu svår att mjuka upp, och mjölken hade en bitter smak. På detta sätt förgick dag efter dag, utan att någon besvarade sig med tanken på den otacksamma, som stött ifrån sig gifvan af fritt husrum och försörjning i stadens fattiggård.

Den dagen, när Alfa kom på besök till jungfru Edla, fann hon denna hopkrupen i soffhörnets skymning som en förskrämd liten rätta. Någon kund hade ej infunnit sig under en hel dag, och den lilla lungsjuktiga undrade i bitter förtviflan, hvarför hennes lungsjuktighet, som omhuldats af henne själf snart under en hel människooålder, och som äfven kommit andra att omhulda henne — jungfru Edla var verkligen ej otacksam, därför sade hon sig det sista i ödmjukt behof af att vara rättfärdig — ej gjort slut på henne för längesedan. Det hade varit bättre så, ty då hade människorna ej hunnit tröttna på att omhulda henne. Hon hade haft det så godt, medan hon omhuldades.

Söndagen efter den stora händelsen — Alfas besök — stråfvade jungfru Edla på förmiddagen uppför den breda stig, som slutade vid den solformiga grinden. Dan mötte henne där och förde henne fram genom den aflöfvade apellén, och Alfa bjöd henne välkommen på trappan till klängrosverandan, där höst-solen nu fritt tittade in mellan träpelarna. Den vaderade kappan fick ej tagas af i den kyliga förstugan utan inne i Alfas egen kammare, hvarifrån jungfru Edla efter en liten stund trädde ut i hela glansen af sin slitta högtidsståt, den bruna sidenklädningen samt den svarta sammetsjackan, åt hvilken tiden förlänat en färg, harmonierande med klädningens. Jackan var outhärlig för döljande af de bristfälliga bruna siden-ärmarna, likasom det täta sniljätet med stenkols-pärlorna för att dölja hårets starka grånad. Kosmetiken, som efter mycket letande funnits nedstufvad bland likt och olik i sybordslådan, var ju dyr och fick endast begagnas för glättande af framhåret.

Det kändes skönt att få läns-to'en framdragen till den varma järnplattan i lekstugan — den järnplatta som återgaf paradiscenen vid kunskapens träd. Jungfru Edlas öfvade inbillningskraft fann genast ett visst samband mellan Edens lustgård och apellén, klängrosverandan samt det klara solskenet på trädgårdsgången, hvilken afdelades i ljusa fläckar genom skuggorna från trädens nakna, lätt vajande grenar.

Magister Löfve kom upp på eftermiddagen just som Dan för jungfru Edlas räkning lyfte ner ur kakelugns-nischen skålen med den ljunma honungen. — När magistrern kom, lade han för egen räkning beslag på hela den rymliga salssoffan. Det hörde till magister Löfves distraktioner att han aldrig lämnade kryckkåppen kvar i förstugan. Den följde med in i rummet, där den fastkilades i en större springa mellan golfbräderna vid soffan och användes som ett slags, om än obekvämt, stöd för magistrerns armar. Men denna ställning blef i längden tröttsam, hvarför han slutligen, alltjämt i distraktion, sträckte ut sig på soffan med galveln till ryggstöd. Som hvilopunkt för de alltid välputsade skorna höll Alfa i beredskap något gammalt tidningsblad, hvilket i det afgörande ögonblicket af Dan smugglades till sin plats.

Magister Löfve talade gärna om framtiden, särskildt om den, som planlades för hans olika disciplar. För egen räkning påstod han sig endast hafva ett mål, nämligen att få kasta ifrån sig återstoden af den skuld-börda, på hvilken han släpat sedan studieären.

”Låt aldrig Dan studera på skuld!” sade han. ”Därmed följer i de flesta fall slapphet vid tillämpningen af gamla hedersbegrepp samt ligkiltighet för de obehag, hvilka åsamkas dem, som i nödens timme varit hjälpsamma.”

”Jag har i min ägo en samling bref, belysande hvad jag sagt — ömkliga bref från sådana, som för tillfället varit ur stånd att uppfylla sina förbindelser, oförskämdt skämtsamma epistlar från dem, som nog kunde hafva skaffat pengar, men som låtit kamraten göra det för att slippa besvär, samt slutligen förtviflade utgjutelser från dem, som sett alla utsikter stängda.”

”Jag tänker inte studera,” sade Dan, när magistrern talat ut om den demoralisation, som i många fall åtföljer skuldsättning.

”Åtminstone inte med tillhjälp af andras pengar — eller hur?”

”Dan vill bli trädgårdsmästare,” sade Alfa.

”Jägmästare kunde också passa, men jag skjuter så dåligt,” sade Dan.

”Dan har lofvat mig att ingenting besluta, förrän han gått igenom gymnasieklasserna,” sade modern, och härmed var samtalet om Dans framtid afslutadt för denna gång.

XXIV.

Med tillhjälp af jungfru Edla fogades en ny länk in i Alfas kedja.

I den lilla staden lefde en ännu ung kvinna, dotter till en handtverkare. I sin första ungdom hade hon gjort sig skyldig till en förseelse — om ett brott kunde i detta fall ej blifva tal — som nästan aldrig helt och hållet glömmes bort. Hon hade stulit — dottern i en aktad familj hade gjort sig skyldig till någonting så simpelt som tjufnad. Och hvad hade hon stulit? En brokig sidenschalett, en liten bunt spetsar samt en tarlig brosch af oädel metall. Anna, så hette flickan, var vacker — många ansåg henne för en skönhet. Men den fåfånga, som härigenom alstrades hos henne, skulle plockas bort och detta gjordes så grundligt i hennes allvarliga hem, att man nekade gifva henne de enklaste prydnader. Hon bar likväl sådana i smyg, när hon visste sig ej kunna blifva öfverraskad af föräldrarna. Hur det gick till, när hon i den lilla butiken, där hon infunnit sig för inköp af tråd till den linnesöm, hvarpå hon vecka efter vecka i oafbruten enformighet i enlighet med den stränga moderns befallning stack sönder sina fina fingrar, lade sin näsduk öfver den brokiga schalletten, spetsarna samt broschen, kunde hon aldrig förklara för sig själf. Skamrodnaden brände hennes kinder redan innan hon fick visshet om att hennes handling, som varit följden af en abnorm, i samma ögonblick som den utfördes hos henne väckt impuls, blifvit upptäckt af butikens ägarinna. Anna blef ej åtalad — därtill hade butikens ägarinna ej hjärta — men på ett oförklarligt sätt fick ryktet i staden hand om saken, och då var Anna dömd — oäterkalleligt, som om hennes dom uppläst på rådhuset.

Fadern kunde aldrig glömma den skymf, som dottern dragit öfver hans aktade familj, och modern dog, som man påstod af sorg. Fadern sårade dottern sedan med ord, han sårade henne med handling, och själf hade hon sjunkit så djupt ned i ödmjukhetens dal, att hon aldrig gjorde anspråk på att blifva behandlad på annat sätt än med ringaktning. Hon skötte sin fars hus, hon tillredde hans mat, hon lagade hans kläder, men hon gick aldrig ut och ingen sökte upp henne i hemmet utom jungfru Edla. Anna var likväl så tillbakadragen, att äfven denna till sist tröttnade.

Man nästan glömde, att Anna fanns till, utom när någon förbigående af en händelse genom fönsterrutorna i det lilla låga huset uppfångade en skymt af ett fint, blekt ansikte, som likväl hastigt försvann. I förbifarten ägnades henne en, måhända ej övanelig tanke eller medlidsam axelryckning, men ingen besvarade sig med att räcka henne handen, och hon i sin skygghet och ödmjukhet drömde ej om att själf räcka ut sin hand mot någon. Likväl var hon i starkt behof af att känna den omfattad, när den första smärtan och blygseln hunnit lägga sig.

Fadern återtog efter en tid sina gamla vanor. Han sammanträffade ånyo med sina vänner på teaterkällaren, kom som förr sent hem till den smakligt framdukade kvällsvarden och verkade på nytt som framstående medlem af handtverksföreningen och skyttegillet. En kort tid hade han hållit sig borta, men vännerna visade sin medkänsla genom ifriga bemödanden att draga honom med, hvarpå han lät sig dragas med, först med beräkning motsträfvighet, sedan allt villigare och villigare. Den dag, när han fann sig invald bland dem, som ägde att bestämma öfver den allmänna förvaltningen i den lilla staden, ansåg han för egen del sin upprättelse fullständig. För dottern stod hvarken fullständig eller ofullständig upprättelse att vinna — det tillkom i hvart fall ej den, öfver hvilken hon dragit förnedring, att föra henne fram.

På detta sätt hade Anna en längre tid tillbringat sitt lif, gömd inom det låga husets tegelväggar, glömd af alla, nästan äfven af fadern, utom vid de tillfällen, när hennes husliga arbete gaf honom tillfälle till kritik. Om ingenting fanns att anmärka, så hade fadern vanligen ej heller någonting att säga sin dotter.

Då hände en dag det oerhörda, att någon önskade se Anna hos sig. Jungfru Edla talade varmt och bevakande, och hennes lifliga fantasi omskapade huset på åsbacken till ett paradiset och Alfa till en fé med alla goda gåfvor i sin hand. Men Anna gjorde allahanda invändningar — den viktigaste var, att fadern aldrig skulle gifva sin tillåtelse. Jungfru Edla, som själf känt värmen af en annans hand meddela sig åt hennes egen, ville emellertid ej höra talas om ett afböjande svar på inbjudningen. Hon bragte slutligen Anna därhän, att denna med darrande stämma berättade för sin far om det oväntade, som inträffat, och som fyllt henne med tacksam glädje. Fadern gaf henne, till hennes stora förvåning, genast tillstånd att mottaga den erbjuda vänligheten — han såg däri endast en ytterligare upprättelse för sig själf.

(Forts.)

